

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΒ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1963 | ΑΡΙΘ. 12

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

«Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληγ, οὐκ ἔνι δούλος οὐδὲ ἐλευθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θήλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»
(Γαλ. γ', 28).

Β'

Ἡ περιφρόνησις τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον φαίνεται καὶ εἰς τὸν θεσμόν τῆς δουλείας. Αὐτὸς ὁ Πλάτων θεωρεῖ τοὺς δούλους καὶ τοὺς βαρβάρους «ὡς μόνον σωματικῇ δυνάμει καὶ ἐλαχίστῳ νῶ πεπροικισμένα ὄντα, οἰοῖναι ὡς ἡμιανθρώπους»⁸. Ὁ Ἀριστοτέλης δὲν διατάζει νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν δουλείαν ὡς φυσικὸν θεσμόν, τὸν δὲ δούλον ὡς «φύσει» ἀπεστερημένον θελήσεως «ὄργανον ἢ κτῆμά τι ἔμψυχον»⁹. Ἐὰν τὰ ἐκλεκτότερα πνεύματα τῆς ἀρχαιότητος εἶχον τοιαύτας ἀπόψεις, ἐννοεῖ τις τὰς καταχρήσεις καὶ τὰς αὐθαιρεσίας, αἱ ὁποῖαι ἐγίνοντο εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀρχαίων κοινωνιῶν. Εἶναι ἀδύνατον εἰς τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον νὰ ἀναλογισθῇ τὸ χάος, ποῦ ἐχώριζε τοὺς ἐλευθέρους ἀπὸ τοὺς δούλους. Οἱ δούλοι δὲν ἐθεωροῦντο καὶ ἄνθρωποι· ἐθεωροῦντο «πράγματα». Οὐδὲν δικαίωμα εἶχον ἐπὶ τῆς τροφῆς ἢ ἐπὶ τῆς κατοικίας ἢ ἐπὶ τῆς ζωῆς

8. Π. Ἰ. Μπρατσιώτου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολήν, Ἀθήναι 1923, σελ. 111.

9. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 109 καὶ 111.

των. Ἦσαν ἀπόλυτος ἰδιοκτησία τῶν κυρίων των. Καὶ ἡδύνατό ὁ κύριος των ὄχι ἀπλῶς νὰ τοὺς πωλήσῃ, ἀλλὰ νὰ τοὺς ρίψῃ εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ὡς τροφήν τῶν θηρίων ἢ εἰς τὸ ἰχθυοτροφεῖον του ὡς τροφήν τῶν ἰχθύων ἢ νὰ τοὺς μαστιγώσῃ ἢ νὰ τοὺς ἀκρωτηριάσῃ, διὰ νὰ διασκεδάσουν οἱ συνδαιτημόνες του¹⁰. Ὁ Πολλίων, ὁ φίλος τοῦ Αὐγούστου, ἔτρεφεν ὑπερμεγέθεις μυραΐνας μὲ τὰς σάρκας τῶν δούλων του. Ὁ Κρίντος ὁ Φλαμίνιος διέταξε νὰ θανατωθῇ εἰς τῶν δούλων του, διὰ νὰ προσφέρῃ νέον θέαμα εἰς τινὰ τῶν φίλων του, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε εἶχεν ἴδει ἄνθρωπον φονευόμενον¹¹. Ἐὰν οἰκογενειάρχης τις ἐφονεύετο ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ δὲν ἀνεκαλύπτετο ὁ φονεὺς, ὅλοι οἱ δοῦλοι ὑπέκειντο εἰς τὴν κεφαλαικὴν ποινήν. Καὶ ὅταν εἰς ἓκ τῶν μεγιστάνων τῆς Ῥώμης, ὅστις εἶχε τετρακοσίους δούλους, ἐδολοφονήθη ὑπὸ τινος ἐξ αὐτῶν, ἅπαντες ἐθανατώθησαν (Τάκιτος). Εἰς τὰς κηδεΐας τῶν πλουσίων ἐφόνευον ἐνίοτε ἀριθμὸν τινὰ δούλων ὡς θύματα εὐάρεστα εἰς τὰς ψυχὰς των¹². «Γενικῶς εἰπεῖν, ἡ θέσις τῶν δούλων ἐν τῇ ρωμαϊκῇ κοινωνίᾳ κατὰ τὸν πρῶτον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα ἦτο τόσον ἀθλία, ὥστε ὁ Πλίνιος¹³ οὐδαμῶς ὑπερβάλλει περιγράφων τοὺς δούλους ὡς πάσης ἐλπίδος ἐστερημένους. Οὕτως ἐξηγεῖται καὶ τὸ γεγονός, ὅτι πολλοὶ δοῦλοι κατέφευγον εἰς τὴν αὐτοκτονίαν ὡς εἰς τὸ ἔσχατον καταφύγιον πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν δεινῶν αὐτῶν»¹⁴.

Καὶ μήπως ἦσαν μία μικρὰ μειονότης οἱ δοῦλοι εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον; Πᾶν ἄλλο. «Ἦσαν ἡ μεγάλη πλειονότης τὰ δυστυχισμένα αὐτὰ ὄντα. Εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν τῆς σοφίας καὶ τῶν γραμμάτων, τὰς Ἀθήνας, ἐπὶ 30.000 ἐλευθέρων πολιτῶν ὑπῆρχον 400.000 δοῦλοι, εἰς τὴν Κόρινθον 470.000, εἰς τὴν Αἴγιναν

10. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, Ἡ Ἐκκλησία τῶν μαρτύρων, σελ. 32-33.

11. Πλουτάρχου, Βίος Φλαμίνιου. ΧΚ, σελ. 148-149.

12. Aug. Nicolas, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Α', σελ. 153-156.

13. Hist. Natur. XVIII, 7.

14. Παναγιώτου Δημητροπούλου, Ἡ πίστις τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ὡς κανὼν ζωῆς καὶ ὁ κόσμος, ἐν Ἀθήναις 1959, σελ. 174.

460.000, εἰς τὴν Ρώμην 900.000¹⁵ κ. ο. κ. Καὶ δὲν ὑπῆρχε πολίτης τόσον πτωχός, ὥστε νὰ μὴ ἔχη ἓνα τοῦλάχιστον δοῦλον. Ὑπῆρχον οἰκογένειαι, πού εἶχαν ἄνω τῶν 50 δούλων. Τὸ ἀκόμη τραγικώτερον· μέσα εἰς τὴν πόλιν τῆς σοφίας, λίγο πῖο πέρα ἀπὸ τὰς σχολὰς τῶν φιλοσόφων καὶ τὰ θέατρα, ὑπῆρχεν ἀγορὰ δούλων, ὁ «κύκλος» ὅπου ἐπωλοῦντο καὶ ἡγοράζοντο ἀνθρώπιναι ὑπάρξεις ἀντὶ μιᾶς ἢ δύο ἢ δέκα μῶν¹⁶.

Βεβαίως εἰς ἀρχαίους φιλοσόφους καὶ ἰδίως εἰς τοὺς στωϊκοὺς ὑπάρχουν ἐκφράσεις καὶ σκέψεις περὶ τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, αἱ ὁποῖαι πλησιάζουν πρὸς τὸ Χριστιανικὸν πνεῦμα. Ἄλλ' αἱ ἐκφράσεις αὗται ἦσαν μεμονωμένοι ἀναλαμπαὶ θεωρητικῶν καὶ ἀφηρημένων φιλοσοφικῶν συλλογισμῶν καὶ ἐστεροῦντο τοῦ δυναμισμού, ὁ ὁποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ μεταβάλλῃ ταύτας εἰς πράξιν καὶ ζωὴν. Δι' αὐτὸ αὐτὸς ὁ «πολυγραφώτατος τῶν ἀρχαίων ἱερτῶν» Γαληνός, ὁ ὁποῖος ἔζησε τὸν β' μ. Χ. αἰῶνα, διεκήρυττεν, ὅτι τὴν Διαιτητικὴν αὐτοῦ διὰ τὰ βρέφη συνέγραψε μόνον διὰ τοὺς Ἕλληνας, διότι διὰ τοὺς Γερμανοὺς καὶ τοὺς λοιποὺς βαρβάρους δὲν ἐσκέπτετο παρ' ὅσον καὶ διὰ τὰς ἄρκτους, τοὺς ἀγριοχοίρους καὶ τὰ λοιπὰ ἄγρια θηρία¹⁷.

Ὁ Χριστιανισμὸς ἀνύψωσε διὰ πρώτην φορὰν τὴν προσωπικότητα εἰς ἓν ὕψος, μέχρι τοῦ ὁποίου οὐδεὶς σοφὸς καὶ οὐδεμία σχολὴ ἀνύψωσε ποτὲ αὐτήν¹⁸. Ὡς λέγει ὁ Zeller, «μόνον κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἐποχὴν ἀνεπτύχθησαν καὶ παρουσιάσθησαν ἐν πλήρει ἰσχύϊ τὰ συναισθήματα περὶ τῆς σημασίας καὶ τῆς δικαιοσύνης τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου»¹⁹.

Ὁ ἀνθρώπος ἀληθῶς ἀνεβιβάσθη διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ

15. Πρβλ. ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 168.

16. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 33.

17. Γαληνός, Ἄπαντα, ἔκδ. Kühne, τόμ. 9, σελ. 52. ΧΑ, σελ. 95.

18. H. Schiller, Weltgeschichte (1900) ἐν Karl Weiss, Die Erziehungslehre der drei Kappadozier, Freiburg im Breisgau 1903, σελ. 36.

19. Zeller, Die Philosophie der Griechen in ihrer geschichtlichen Entwicklung, Leipzig, τόμ. 1, μέρος Α', ἔκδ. πέμπτη (1892), σελ. 121.

βασιλικού θρόνου δόξης και τιμῆς²⁰. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀθρώπου εἶναι, κατὰ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, πολυτιμότερα παντὸς τοῦ ὄρατοῦ κόσμου (Ματθ. ις', 26) και δίδει εἰς τὸν ἀθρώπον με- γίστην ἀξίαν. Ὁ ἀθρώπος ἔπειτα «ἠγοράσθη τιμῆς» (Α' Κορ. ς', 20)· δὲν ἐλυτρώθη «ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου και ἀσπίλου Χριστοῦ» (Α' Πέτρ. α', 18-19).

Εἰς τὴν ἀνθρωπολογικὴν ταύτην διδασκαλίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ στηρίζονται ἀκριβῶς αἱ ἀρχαὶ τῆς ἰσότητος, τῆς ἀδελφοσύνης και τῆς ἐλευθερίας, ὡς και τὰ διάφορα δικαιώματα τῶν ἀθρώπων, οἷα εἶναι τὰ δικαιώματα τῆς ἀσφαλείας τῆς ζωῆς και τοῦ προσώπου, τῆς ἐργασίας, τῆς ἰδρύσεως οἰκογενείας, τῆς ἐλευθερίας τῶν πεποιθήσεων, τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως και ζωῆς, τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀξιολογικοῦ προσανατολισμοῦ κ. τ. τ.

Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πάντες οἱ ἀθρώποι ὄντολογικῶς εἶναι ἴσοι και μόνον ἀπὸ ἀπόψεως κοινωνικῶν λειτουργημάτων διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων. Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ «οὐκ ἐνὶ Ἑλλην και Ἰουδαῖος, περιτομῆ και ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δούλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα και ἐν πᾶσι Χριστὸς» (Κολ. γ', 11).

Μέσα εἰς τὴν ὠραίαν αὐτὴν ἀτμόσφαιραν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἀνθρώπος περιφρονημένος. Ὁλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ἐκκλησίας θεμελιούται ἐπὶ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀξίας τοῦ ἀθρώπου και ἐπὶ τοῦ σεβασμοῦ, ὁ ὁποῖος ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν, ἀσχέτως πρὸς τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἢ τῷ κράτει θέσει τοῦ ἀτόμου και ἀσχέτως πρὸς τὰς ὑπ' αὐτοῦ προσφερομένας ὑπηρεσίας. Διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἥτις κατεργάζεται τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν ἀθρώπων, ἀκόμη και εἰς ἐγκληματίας ἢ εἰς ψυχοπαθῆς εἶναι ἄξιος σεβασμοῦ, διότι ἔχει ψυχὴν ἀθάνατον και ὑπὲρ τούτου ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς. Τὸ «ἀπολωλὸς πρόβατον» ἔχει τὴν ἰδίαν ἀξίαν πρὸς τὰ «ἐνενήκοντα ἐννέα» και εἶναι μεγάλη ἢ «χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δι-

20. Towards a christian civilization, ἐκδ. «Δαμασκοῦ», Ἀθήναι, 1950, σελ. 107. Karl We i s s, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 25 ἐξ.

Ἀνατομία τῆς ἐποχῆς

ΑΠΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΑ

Εἶχεν ἀπεμπολήσει ἡ γενεά μας, ὅπως καὶ οἱ προηγούμενες — τῶν δύο, τοῦλάχιστον, τελευταίων αἰώνων — τὸ πολυτιμότερο στήριγμα καὶ ἐφόδιο: τὴν πίστι στὶς αἰώνιες ἀξίες, πὸν χωρὶς αὐτὲς ἡ ζωὴ δὲν ἔχει νόημα καὶ περιεχόμενο, ὃ δὲ ἄνθρωπος ἀποκτηνώνεται. Ὁ πολιτισμὸς μας — τονίζει νεώτερος φιλόσοφος — εἶχε θεμελιωθῆ ἀπὸ μιὰ ἀποτρόπαιη πράξι, πὸν ἔχει τὴ βαθεῖα ἠθικὴ καὶ μεταφυσικὴ σημασία τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος: ἀπὸ τὸν «φόνο τοῦ Θεοῦ», τὴν ἀποστασία. Γιαντὸ ἀκριβῶς κατέπεσε στὴν ἀγωνία τοῦ μηδενός, στὴν κατακρήμνησι παρομοία μὲ τοῦ Σατανᾶ. Φόνος τοῦ Θεοῦ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἠθικὴ ἀυτοκτονία τοῦ ἰδίου τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπὶ ῥῆθῃ δηλ. ὃ ἄνθρωπος τοῦ 20οῦ αἰῶνος γιὰ τὶς ἐπιστημονικὲς του προόδους καὶ τεχνικὲς ἐφευρέσεις, καὶ ὕψωσε σημαίαν ἀνταρσίας κατὰ τῆς Θεότητος, γιαντὶ ἐνόμισεν, ὅτι δὲν ἔχει τὴν ἀνάγκη της.

Δὲν ἐδίστασε μάλιστα σὲ μερικὰ μέρη καὶ νὰ τὴν πολεμήσῃ, καὶ μάλιστα μὲ λύσσα, πρᾶγμα πὸν ἐχαρακτηρίσθη σὰν τὸ «στίγμα τοῦ αἰῶνος μας». Ἀνέτρεψεν ἔτσι κάθε ὑπεργήϊνη ἀθεντία. Εἶναι

καίοις, οἵτινες οὐ χρειαν ἔχουσι μετανοίας» (Λουκ. ιε', 4 καὶ 7). Ἡ μετάνοια ἐνὸς ἐτοιμοθανάτου ληστοῦ ἢ ἐγκληματίου εἶναι γεγονὸς χαρμόσυνον, ἔστω καὶ ἂν οὗτος οὐδὲν προσφέρῃ εἰς τὴν κοινωσίαν. Πάντες ἀνεξαίρετως οἱ ἄνθρωποι, ἀνεξαρτήτως φυλῆς ἢ χρώματος, εἶναι ἀντικείμενα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ καλοῦνται νὰ ἀγαποῦν καὶ νὰ ὑπηρετοῦν Αὐτόν. Πάντες ἔχουν πλασθῆ «κατ' εἰκόνα» Θεοῦ· ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς· πρὸς πάντα προσφέρεται ἡ αἰωνία ζωὴ²¹. «Εἰς Κύριος, μία πίστις, ἕν βάπτισμα· εἰς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὃ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν» (Ἐφ. δ', 5-6).

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

21. The Lambeth Conference 1948, μέρος 1, σελ. 29.

δὲ γεγονὸς ὅτι κάτω ἀπὸ τὰ δόντια τῶν συγχρόνων τεραστίων μηχανῶν πολλὰς μὲν ἀξίες ἀκονίζονται καὶ ἐξευγενίζονται, ἀλλὰ πολὺ περισσότερες συντρίβονται καὶ ἐξαφανίζονται. Καὶ ἔχομε μιὰ ἄλογη ἀντικατάστασι τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν μὲ τὰ υἱικά ἀγαθὰ. Μεγάλο αὐτὸ λάθος τοῦ αἰῶνος: εἶδε τὸν ἄνθρωπον ὡς ποσότητα ὕλης μόνο. Παρεμέρισε τὸ πνεῦμα, τὴν ψυχὴν (ὅ,τι εἶναι ἐν κυριολεξίᾳ ὁ ἄνθρωπος), ὅταν δὲ ὀμιλῆ γιὰ «πνευματικὸν ἄνθρωπον», ἀναφέρεται ἀπλῶς καὶ μόνο στὴ διάνοησι καὶ στὴν καλλιτεχνία.

Καὶ εὐρισκόμεθα λοιπόν, στὶς ἡμέρες μας, ἔμπρὸς σ' ἓνα τραγικό, στὸ βάθος, φαινόμενο. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εὐρέθη στὸ ἀπόγειο τῆς ἐπιστημονικῆς του προόδου. Ὑστερα ἀπὸ τίς τόσες καὶ τόσο καταπληκτικὰς ἐφευρέσεις, καὶ μάλιστα τῆς διασπασί τοῦ ἀτόμου, καὶ τὴν πρακτικὴν τῶν ἐφαρμογῶν, ἀνέλαβεν ὁ ἄνθρωπος ἐξορμήσεις πρὸς τὸ Ἄπειρο, γιὰ νὰ κατακτῆσθαι τὴν αὐτὴν καὶ τὸ χῶρον τοῦ οὐρανοῦ.

Εἶναι ἡ «Ἐποχὴ τοῦ Διαστήματος». Πύραυλοι καὶ τεχνητοὶ δορυφόροι, διηπειρωτικὰ βλήματα καὶ διαστημόπλοια, ὅλα τίθενται σὲ πυρετώδη κίνησι γιὰ τὸν ἄθλο αὐτὸ τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Ἀπὸ τίς ἱλιγγιώδεις ὁμῶς αὐτὰς κατακτῆσεις τοῦ ὁ ἀνθρώπου — πὸν κατασκευάζει πλέον τὰ δικά του ἄστρα! — ἐθαμβώθη καὶ ὑπερηφανεύθη γιὰ τὸ «δαιμόνιο» του, ναρκισσευόμενος δὲ καὶ θριαμβολογῶντας ἐτόνισε ὕμνον στὸν ἑαυτὸ του: «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα Σου, Ἄνθρωπε!» Ἐθεοποίησε τὸν ἑαυτὸ του καὶ τὴν ἐπιστήμη του ὁ ἀσεβὴς κομπαστής. Καθίρησε δὲ τὸ Θεό, πὸν τὸν κατέβασε ἀπὸ τὸν θρόνον Του. Μόλις πέρυσι ἓνας ἀστροναύτης ἀπεφάνθη μεγαληγόρως: «Στὴν πτῆσι μου στὸν οὐρανὸ δὲν συνήντησα πούθενά τὸ Θεό. Ἄρα Θεὸς δὲν ὑπάρχει...!» Πόσο ἐνθυμίζει τὸ γραφικόν: «εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἔστι Θεός!»

Ἄλλοι διεκήρυξαν ἀλαζονικά: «τὸ μέλλον ἀνήκει εἰς τὴν Ἐπιστήμη, ἡ ὁποία θὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν Θρησκείαν». Ἐφθασε ἔτσι σὲ μιὰ νεοεἰδωλολατρεία. Μιὰ διαδοχικὴ λατρεία εἰδώλων: Ἐπιστήμη, ἐφευρέσεις, τεχνικὴ πρόοδος, μηχανές — «ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων — καὶ μαζὶ μ' αὐτὰ καὶ τὸ χρέμα καὶ ὅ,τι ἐξυπηρετεῖ τίς υἱικὰς ἀνάγκας καὶ ὀρέξεις τοῦ ἀνθρώπου — ἰδὸν τὰ ὑποκατάστατα τῆς θρησκείας, τὰ σύγχρονα εἶδωλα πὸν ἐλάτρευσε, πλὴν ὄχι ἀτιμωρητί, ὅπως θὰ δοῦμε.

Καὶ ἡ ἀποστασία προχωρεῖ ἀκόμη πιὸ πέρα, ἀκολουθῶντας τίς συνάπειες τοῦ τολμήματος. Ὑστερα ἀπὸ τὰ «δὲ σ μ ἂ τ ῆ ς θ ρ η σ κ ε ἰ α ς» ὁ ἀποστάτης ἠθέλησε νὰ σπάσῃ καὶ τὸν ὀγκληρὸν

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

15. Η ΑΝΟΔΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

«Ίδου ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα
καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παροδο-
θήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι».

(Μάρκ. ι', 32-45).

Τερματίζεται τὸ ἔργο τοῦ διαφωτισμοῦ τῶν ἀνθρώπων τῆς ὑπαίθρου. Ἀθάνατες ἀλήθειες τῆς τριετίας. Κατοχύρωσις τῶν δογμάτων τῆς νέας Θρησκείας. Μέσα στὸ πηχτὸ σκοτάδι τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀγνοσίας ἔλαμψε τὸ φῶς γιὰ νὰ μὴ σβύσῃ ποτέ. Ἡ διαφοροποίησις τῶν λαϊκῶν μαζῶν ἀπὸ θρησκευτι-

χαλινὸ τῆς ἠθικῆς, τὸν κώδικα τῆς ὁποίας ἐποδοπάτησε μὲ κνι-
σμό, γιὰ νὰ καταστήσῃ σὲ ἠθικὴ ἀναρχία καὶ νὰ κλισηθῇ στὸ
βόρβορο. «Χείμαρρος βορβορωμένος» εἶναι, κατὰ τὸν φιλόσοφο,
ἡ ἐποχὴ μας.

Ίδου τὸ κατάντημα τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος «ἐν τιμῇ
ὧν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήρεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ
ὁμοιώθη αὐτοῖς» (Ψαλμ. 48,13). «Ἄν καὶ — μπορούμε νὰ ποῦ-
με — ἀποτελεῖ ὄβριον γιὰ τὰ κτήνη ἢ παρομοίωσις τοῦ «ἀποκτη-
νωθέντος», ὅπως συνηθίζομε νὰ λέγομε, λογικοῦ ἀνθρώπου πρὸς
τὰ ἄλογα ζῶα. (Προβλ. καὶ τὸ τοῦ προφήτου: «ἔγνω βοῦς τὸν κτη-
σάμενον καὶ ὄνος τὴν φάτιν τῶ κυρίου αὐτοῦ, Ἰσραὴλ δέ με
οὐκ ἔγνω καὶ ὁ λαὸς μου οὐ συνῆκέ με» (Ἦσ. 1,3).

Μοιραία συνέπεια τῆς ἐπαναστάσεως αὐτῆς τοῦ ἀνθρώπου κατὰ
τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀνατροπῆς τῶν πάντων ὑπῆρξεν ἡ παντοειδῆς
κρίσις καὶ τὰ συμπαρομαρτοῦντα: «τὸ συναίσθημα τοῦ ἄγχους,
τῆς ἀνησυχίας, στενότητος, ἐρημίας καὶ ἀνεσιτιότητος». Καὶ
δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ γίνῃ διαφορετικά. Σὲ μιὰ παράφορη ἐξόρμησι
ὁ «ἄφρων» ἄνθρωπος ἠθέλησε νὰ καταργήσῃ τὴν ὑπερβατικὴν
ἐλπίδα καὶ νὰ μεταθέσῃ τὸ ἰδανικὸ του καὶ τὴν παρηγορία του
ἀπὸ τὸν οὐρανὸ στὴ γῆ. Καὶ εὐρέθη ἀντιμέτωπος πρὸς τὸ χάος.
Καὶ ἤδη αὐτοκτονεῖ... Αὐτοκτονεῖ ὕστερα ἀπὸ μιὰ πλήρη χρεω-
κοπία. Ἀσφυκτικῶς ἀπὸ ψυχικὴ δύσπνοια, ἀπληπισμένοις ἀπὸ μιὰ
ζωὴ γεμάτη ἀντινομίαις. Εἶναι πραγματικὰ «ἡ ἐποχὴ
τοῦ χτυπητοῦ παραδόξου». Μερικὰ παραδείγματα
θὰ παρουσιάσωμε στὸ προσεχές.

Πρωτοσ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

κῆς καὶ ἠθικῆς ἀπόψεως ἦταν κατάδηλη μὲ τὰ ἐπαναστατικὰ κατὰ τῆς πλάνης, τῆς ὑποκρισίας καὶ τῆς τυπολατρίας κηρύγματα τοῦ Ἰησοῦ. Χωρὶς κολακεία πού καταστρέφει καὶ συντηρεῖ τὰ πάθη, χωρὶς τὴν πυκνοῦφασμένη καλύπτρα τοῦ ψεύδους, χωρὶς προσωποληψίες καὶ συγκαταβάσεις στὶς ἀδυναμίες τῶν ἀνθρώπων, ὁ Ἰησοῦς μὲ μιά, μπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεῖς, μουσικὴ ἄρμονία στὰ λόγια καὶ στὰ ἔργα, ἀφίνει τὸν κόσμον τῆς ὑπαίθρου γιὰ νὰ εἰσέλθῃ στὴν πόλι τῶν Ἱεροσολύμων μὲ τὸ στενὸ πλεόν κύκλο τῶν μαθητῶν του, μηδὲ τοῦ Ἰούδα ἐξαιρουμένου. Μηδὲ τοῦ Ἰούδα! Τῆς μαύρης αὐτῆς καὶ θλιβερᾶς ψυχῆς. Τοῦ Ἰούδα, πού ἡ μαθητεία του πλησίον τοῦ Χριστοῦ δὲν τὸν συνεκίνησε, δὲν τοῦ ἔθιξε τίς βαθύτερες χορδὲς τῆς πεπωρωμένης καρδιάς του, γιὰ νὰ παραμείνῃ ἓνα νούμερο κακίας καὶ ἀγνωμοσύνης, ἓνα φαινόμενο ἀκροτάτης, μετὰ τὸν Σατανᾶν, κακότητος.

Μελαγχολικοὶ οἱ τόνοι τῆς ὁμιλίας τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς δώδεκα: «Ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα». Ἐκεῖ θὰ δοθῇ ἡ τελικὴ καὶ ἀποφασιστικὴ μάχη. Ἐκεῖ: στὸ κέντρο τῆς ἀνομίας. Στὸ ἐπιτελικὸ κέντρο τοῦ διαβόλου, τὸ δυνατὰ καὶ ἐπιστημονικὰ ὀργανωμένο ἀπὸ τοὺς Ἀρχοντας τῶν Ἑβραίων πού ποτὲ δὲν ἐπίστευσαν σὲ πνευματικὲς ἀξίες. Ἀπ' αὐτὸ τὸ σατανικὸ ἐπιτελικὸν ὄρμητήριο ἐξαπελύοντο οἱ φοβερὲς καταστροφικὲς διαταγές τοῦ Ἀντιχριστοῦ πρὸς ὄλεθρον τῆς ψυχῆς. Τὰ Ἱεροσόλυμα εἶχαν γίνῃ ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ἀνθρωποκτόνου. Ἡ στρατηγικὴ τοῦ Ἰησοῦ εἶναι στρατηγικὴ τακτικὴ τοῦ θύματος τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ τοῦ βεβαίου θριάμβου τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς. Μονάχα ἡ ἀγάπη νικᾷ κι' ὅταν μὲ ἀνθρώπινα πόδια κουρασμένη ἀναβαίνει στὰ Ἱεροσόλυμα. Καὶ νικᾷ σὰν ἀθάνατη Ἰδέα, σὰν αἰωνιότης μὲ ζωὴ, σὰν ὑψίστη ἀξία καὶ ὄχι ἀπλῶς σὰν ὑπεροχὴ. Ἡ ὑπεροχὴ μπαίνει σὲ γραμμὴ συγκρίσεων μὲ ὅμοια. Ἡ ἀγάπη ὅμως, ὄχι. Βρίσκεται ὑπεράνω ὅλων, γιὰτι ἀπ' αὐτὴν ἐξεπορεύθησαν τὰ πάντα, ἐκτὸς τοῦ κακοῦ. Καὶ ἡ ἀγάπη αὐτὴ ἔρχεται ν' ἀφανίσῃ τὸ κακὸ μὲ τὸ μυστήριον τῆς σταυρικῆς θυσίας της.

«Ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα». Ἀνάβασις πραγματικὴ καὶ συμβολικὴ. Ἡ ἀρετὴ πάντοτε ἠκολούθησε τὸν δρόμον τῆς ἀνηφορίας καὶ ἡ πορεία της ὑπῆρξε ἀνοδικὴ μὲ αἴσιο τὸ τέρμα τῆς κορυφῆς. Ἐκεῖ ἐπάνω, ὁ διῦλισμένος ἀέρας: ἐκεῖ τὸ καθαρὸ φῶς: ἐκεῖ ἡ δροσερὴ αὖρα: ἐκεῖ ἡ ἐμπνεύουσα θεωρία τοῦ ἀπεράντου ὀρίζοντος. Πρὸς τὴν ἀνάβασιν ὠδηγοῦσε τοὺς μαθητάς του ὁ Κύριος, γιὰ νὰ κἀνουν κι' αὐτοὶ ζωὴ τους τίς στιγμὲς μιᾶς γλυκειᾶς καὶ λυτρωτικῆς ὁδύνης τοῦ Διδασκάλου. Ἡ τριετὴς φοίτησις πλησίον του τοὺς ἐδίδαξε πολλὰ, τοὺς ἀπεκάλυψε τὰ ὀλίγα κι' ἔπρεπε νὰ μάθουν ὠμὴ τὴν ἀλήθεια: «Ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πα-

ραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι καὶ κατακρινουσὶν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν...» (Μάρκ. ι', 33-34). Μιὰ προφητεία τρομερῆ, μιὰ συμπύκνωσις ὄλων τῶν προφητειῶν στὸ κεφάλαιον αὐτὸ ποῦ ἀναφέρεται στὸ Ἄχραντο Πρόσωπο τοῦ Κυρίου. Μιὰ γυμνὴ ἀποκάλυψις τῶν φρικτοτέρων γεγονότων ποῦ συνέβησαν ποτὲ στὴν Ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, γιατί παρουσιάζει ἀνάγλυφη τὴ σχεδιασμένη συνωμοσία τοῦ Ἑβραϊκοῦ Ἱερατείου κατὰ τοῦ — ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ ἡ ἀνευλαβῆς ἔκφρασις— θρησκευτικωτέρου, ἀγνωτέρου καὶ πνευματικωτέρου, ἐπὶ τέλους, συνανθρώπου των, ἐφ' ὅσον δὲν τὸν ἐπίστευσαν ὡς Θεόν, ποῦ ἐγνώρισε ποτὲ ὁ κόσμος. Προηγούνται εἰς μῖσος κατὰ τοῦ Ἰησοῦ οἱ Ἀρχιερεῖς, γιατί δὲν τοὺς εἴλκυσε ἡ ἀγία του μορφή· γιατί δὲν κατώρθωσαν ν' ἀποβάλουν τὸν θρησκευόντα κτηνάνθρωπο πῶκλειαν στὴν καρδιά τους· γιατί δὲν ἐσεβάσθησαν τὸ Νόμο ποῦ τοὺς ἐξησφάλιζεν εὐζῶτα καὶ κοσμικὴ δόξα· γιατί δὲν τοὺς ἐθάμπωσε ἡ τόσο ἀκάλυπτη προβολὴ καὶ δικαίωσις τῶν Προφητειῶν, ποῦ οἱ ἴδιοι εἶχαν τιμητικῶς κληθῆ νὰ προστατεύσουν, νὰ διδάξουν καὶ νὰ ἐξηγήσουν τὸ νόημά τους στὸ λαό, τὸν ὁποῖον ἔρχονται νὰ παρασύρουν στὸ ἔγκλημα τῆς θεοκτονίας.

(«Παραδοθήσεται», λοιπόν, «τοῖς Ἀρχιερεῦσι». Ἀλλὰ καὶ «τοῖς Γραμματεῦσι»). Κι' αὐτοὶ ἄνθρωποι τοῦ Νόμου, ἐρμηνευταὶ τοῦ πνεύματος τῶν Γραφῶν, καθοδηγηταί, διαφωτισταί, ποδηγέται τοῦ λαοῦ... Ἕνα πλέγμα κατωτερότητος με ἀντιπροσωπευτικούς τύπους Ἀρχιερεῖς καὶ Γραμματεῖς ἡ γλυκεῖα Ἰδέα καὶ Πόθος τῶν αἰῶνων, ἡ ἐνσάρκωσις τῆς Ἀρετῆς, ὁ Θεάνθρωπος Κύριος, θ' ἀντιμετωπίσῃ ἐντὸς ὀλίγου. Αὐτὸ τὸ ψεῦδος ποῦ ἐσκίαζε τὰ πάντα καὶ ἐβυσοδομοῦσε κατὰ πάντων, ἔρχεται νὰ ξεσκεπασῇ ἡ Ἀλήθεια καὶ νὰ καταστρέψῃ με τὸ ἀκτινοβόλημά της ἡ θεία πραγματικότης, κι' ὅταν, ντυμένη τὴν ἀνθρώπινη σάρκα, δικάζεται ἀπὸ τοὺς ἀδίκους ποῦ εὐρίσκονται ὑπόδικοι, ταπεινοῦται ἀπὸ τοὺς σεσυρμένους, ἐμπαίζεται ἀπὸ τοὺς γελοίους, μαστιγώνεται ἀπὸ τοὺς καταραμένους, ἐμπύεται ἀπὸ τοὺς ἀλήτας, καὶ καταδικάζεται σὲ θάνατο ἀπὸ τοὺς ψυχικὰ νεκρούς: «Καὶ κατακρινουσὶν αὐτὸν θανάτῳ». Εἶναι ἀλμυρὴ ἡ λύσσα τοῦ Σατανᾶ: νὰ καταστραφῇ ἡ Πηγὴ τῆς ζωῆς· νὰ στειρέψῃ ὁ ποταμὸς τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ· νὰ μείνῃ εἰς αἰῶνας αἰῶνων θεμελιωμένον ἄσειστα τὸ Κράτος τοῦ Κακοῦ, ἡ βασιλεία τοῦ σκότους. Ἡ πλάνη τοῦ διαβόλου, ὅπως καὶ τῶν ὑπουργῶν του, ὅτι με τὴν καταστροφὴ τοῦ φορέως τῶν ἀξιῶν θὰ κατεστρέφοντο κι' αὐτὲς οἱ ἀξίες, εἶναι μιὰ ἀπόδειξις τῆς ἀδυναμίας Του.

Καὶ ἡ Προφητεία ἐκτυλίσσεται: «Καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται». Ἀνάμικτα τὰ συναισθημάτα τῶν ἀφελῶν μαθητῶν: Λύπης καὶ χαρᾶς. Πόνου καὶ ἐλπίδος. Ἀγωνίας καὶ ψυχικῆς εὐφορίας. Ἀπλῶναν ἀνοιχτὰ μπροστά τους τὰ καταπληκτικώτερα καὶ φρικτότερα τῶν γεγονότων με ἡρεμία, με γαλήνη, με ἀποφασιστικότητα. Ἀλλὰ καὶ με φωνὴ τοῦ Δυνατοῦ, τοῦ Νικητοῦ καὶ Θριαμβευτοῦ, με φωνὴ Πατρὸς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ὅπως τονίζει ὁ παλαιὸς Προφήτης. «Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται», γιατί, κηρύττει ὁ Ἀπόστολος, «οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖσθαι» αὐτὸν ὑπὸ τοῦ θανάτου (Πράξ. β', 24).

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, κάτω ἀπὸ τὸ κράτος τῆς τελευταίας ἐντυπώσεως ποὺ ἀφήκε στὴν ψυχὴ τους τὸ «καὶ ἀναστήσεται», ἐξωμολογήθησαν τίς ἀδυναμίες τους, ἐζήτησαν πρωτοκαθεδρίες. Πίστεψαν πρὸς στιγμὴν πὼς ὁ Κύριος, μετὰ τὴν ἀνάστασίν του, θὰ ἴδρue ὀργανωμένο βασίλειον εὐνοιοκρατίας ἐδῶ στὴ γῆ, μεταξὺ γῆινων ἀνθρώπων καὶ πρὸς χάριν τους. Ἴδου: «Διδάσκαλε, εἶπαν ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν ποιήσης ἡμῖν». Ἐπρόκειτο περὶ θράσους; Περὶ ἀδιαβλήτου οἰκειότητος δικαίῳ ἀρετῆς; Περὶ παιδικῆς ἀφελείας ὀρίμων ἀνθρώπων; Μᾶλλον περὶ ἀφελείας, ἀναμειγμένης με τὴν ἀκαταλόγηστη πλάνη τους. Ὁ Ἑβραῖος τῆς ἐποχῆς εἶχε διαποτισθῆ, μέχρι μυελοῦ ὀστέων, με τὸ διαχεόμενον παντοῦ ψεῦδος περὶ ὑλικῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, περὶ κοσμικῆς ἰσχύος καὶ δόξης, περὶ ἀπολαύσεως τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν μέσα σὲ ἀδιατάρακτη γαλήνη καὶ αἰώνια εἰρήνη. Ἐπρόκειτο περὶ θεωρίας, ποὺ κατετάραξε τὸν Ἡρώδη, ὅστις ἔφρασε στὸ ἐγκλημα τοῦ ὀλοθρεμοῦ τῶν 14.000 νηπίων. Ἡ πλάνη εἶναι εὐκολοχώνευτη, ὅταν μάλιστα δὲν κουράζη τὴν ψυχὴ κι' ὅταν συνδέεται με τὰ ἄμεσα συμφέροντα, ἔστω καὶ ἀδιάβλητα. Ὁ κάθε ἀνθρώπος κλείνει πολὺ τὸ ἀνθρώπινο καὶ γεῶδες. Εἶναι ὑλικός, βαρὺς, πυκνός, ὅταν δὲν τὸν ἐξαυλώσῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅταν δὲν τὸν καλλιεργήσῃ καὶ δὲν τὸν κάμῃ πνευματικό. Δὲν τοὺς ἀκοῦτε; «Δὸς ἡμῖν ἵνα εἶς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἶς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου». Αὐτὸ ἦταν τὸ περιεχόμενον τῆς αἰτήσεως. Μιὰ φυσικὴ καλωσύνη, διαποτισμένη με τὸ ἀνώτερο πνεῦμα τῶν θείων ἀληθειῶν, ἡμπορεῖ νὰ κατασφαλίξεται καὶ νὰ μένη μόνιμος ἀρετὴ καὶ κοινωνικῶς ἀφελίμη, ἀλλ' ὅμως χαμοδένει ὑψηλές ἰδέες ποὺ ξεπερνοῦν τὴν πεζότητα τοῦ βίου, ἐὰν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν καταπλήξῃ τίς ψυχὰς καὶ δὲν τίς ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸν «κόσμο». Γιατί, ποιὲς βαθύτερες ἐφέσεις θὰ ἱκανοποιοῦσαν οἱ μαθηταὶ κοντά σ' ἓνα γῆινο Βασίλεα, ἔστω κι' ἂν γῆινο Βασιλεὺς ἦταν ὁ Ἰησοῦς με τὴν νομοθεσίαν τῆς ἀπολύτου δικαιοσύνης καὶ ἰσότητος ἐδῶ; Ὅταν εἶναι ζωντανὰ τὰ

καθαρῶς ζώωδη ἐνετικτα τῆς αὐτοσυντηρήσεως καὶ σωματικῆς
 διαιωνίσεως τοῦ εἴδους «ἄνθρωπος», ἡ θυσία τοῦ Θεανθρώπου
 ὑποτιμᾶται μέχρι τοῦ βαθμοῦ τῆς ὕβρεως καὶ τῆς βλασφημίας,
 ἔστω καὶ ἀκουσίως. Καὶ τὸ αἴτημα τῶν δύο μαθητῶν ἦταν πτώσις
 ἐν ἀγνοίᾳ. Καὶ αὐτὸ θὰ τὸ ἀντιληφθοῦν ὅταν μιλήσῃ ὁ Σταυρός,
 ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ Πεντηκοστή. Κι' ἦταν πτώσις τὸ αἴτημα τῶν
 δύο μαθητῶν, γιὰτὶ ὁ καθένας, καὶ κοσμικῶς ἀκόμη ἂν σκεφθῆ,
 δὲν ὑποβάλλει αἴτησι χωρὶς ἀμοιβῆ. Καλεῖται πρὸς ἀμοιβήν,
 ἂν ἐπιθυμῆ ἀμοιβῆ. Προηγεῖται ὁ προσωπικὸς ἀγὼν, ἕνας συνει-
 δητὸς πόλεμος κατὰ τοῦ κατωτέρου ποῦ βρῖσκεται μέσα μας καὶ
 ζητεῖ δικαίωματα, μιὰ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ καθόλου ἀντί-
 δρασις καὶ νίκη κατὰ τῶν τυφλῶν ὁρμῶν ποῦ διαταράσσουν τὴ
 γαλήνη καὶ καταστρέφουν τὴν εὐτυχία μας. Ἀλλὰ τότε κι' ἂν
 ὁ νικητὴς δὲν στεφανωθῆ ἀρμοδίως, ὑπάρχει ἡ ἄμνησι καὶ ἀναφαί-
 ρετη πληρωμὴ τοῦ πνευματικοῦ κόπου καὶ μόχθου: ἡ ἀμοιβῆ τῆς
 συνειδήσεως ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσι τοῦ ἱεροῦ καθήκοντός μας,
 χωρὶς αἰτήσεις μὲ στοιχεῖα εὐλαβοῦς ἐκβιασμοῦ. Ὁ ἀγωνι-
 στὴς ποτὲ δὲν ἀδικεῖται. Ὁ ἐνάρετος εἶναι καὶ ταμίης τῆς πληρω-
 μῆς τῶν κόπων του. Δὲν ἀφίνει περιθώριο προβολῆς ἐρωτημα-
 τικῶν, γιὰτὶ ἔτσι τὰ ἔχει κανονίσει ὁ Θεός.

Ἴδου τώρα καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἰησοῦ: «Οὐκ οἶδατε τι αἰ-
 τεῖσθε». Δὲν εἶχαν συνειδήσι αὐτοῦ τοῦ πράγματός ποῦ ζητοῦσαν.
 Τὰ ἀξιώματα ἀνήκουν στὸν κόσμο. Ὁ Χριστὸς ὅμως ἠθέλησε νὰ
 ἀποσπάσῃ τοὺς ἐκλεκτοὺς του ἀπὸ τὸν κόσμο, γιὰτὶ ὁ κόσμος
 δουλεύει στὴν ἀδικία, εἶναι γεμᾶτος σκάνδαλα καὶ πικρίας. Καὶ ἡ
 ὑπεροχικὴ ἀκόμη καὶ ἐξουσιάζουσα καθέδρα μέσα στὸν κόσμο
 περιβάλλεται ἀπὸ τίς φλόγες, ἀπὸ τοὺς καπνοὺς ποῦ προκαλοῦν
 ζάλη, καὶ ὁ κοσμικὸς Ἄρχων κινδυνεύει κι' αὐτὸς ἢ νὰ καταφλεγῆ,
 ἢ νὰ καταφλέξῃ χρησιμοποιοῦντας τὸ νόμο τῆς ἀδικίας σὰν φω-
 τιά ἐναντίον ἐκείνων ποῦ ἔχουν διαφορετικὴ γνώμη. Ποτήρια
 πικρίας καὶ βάπτισμα αἵματος προσφέρεται ἐδῶ ἀπὸ τὸν κόσμο
 σ' ὅλους, γενικά, ἐκείνους ποῦ θεωρητικῶς καὶ ἐμπράκτως θ'
 ἀντιδράσουν κατὰ τοῦ ἁμαρτωλοῦ καθεστῶτος. Γιὰτὶ τώρα ἀρ-
 χίζει ἡ μάχη. Ἡ συνειδητοποίησις τῆς ἁμαρτίας εἶναι ἀνωτέρα
 ὅσα ὁ νόμος προβάλλεται ἀπαιτητικώτερος καὶ ἐπιβάλλει ψυχικὰ
 γυμνάσματα καὶ τινάγματα ὡς καθήκοντα χάριν τοῦ σωσμοῦ τῆς
 ψυχῆς μας. Εἶναι ἀδύνατον νὰ λάβῃ ὁ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ χρι-
 σμα ἐλευθερωτοῦ καὶ ποθητέτου τῶν ἄλλων, ἐὰν ὁ ἴδιος δὲν ἐνε-
 ργοποιήσῃ ἐπ' ἀγαθῶ τὰ ὅσα πνευματικὰ κεφάλαια ἔλαβεν ἀπὸ
 τὸν Κύριο καὶ διὰ τοῦ αἵματός του: «Τὸ ποτήριον, τοὺς εἶπε, ὁ
 ἐγὼ πίνω, πίεσθε καὶ τὸ βάπτισμα ὁ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆ-
 σεσθε· τὸ δὲ καθῆσθαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν

εμοῦ δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται». Δὲν ὑπάρχει ἀπόλυτος προορισμός. Ὁ ἀνθρώπινος παράγων εἶναι μιὰ λογικὴ δύναμις γιὰ τὴν ψυχικὴ μας προπαρασκευὴ καὶ τὴ δραστηριότητά τῆς θείας χάριτος. Δὲν ξεπέφτει τὸ θεῖον στοὺς νοσηροὺς αἰσθηματισμοὺς τῶν ἀνθρώπων μὲ τὰς συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας, ὅταν πρόκειται νὰ μᾶς δικαιώσῃ ἢ νὰ ἐπιβάλλῃ κυρώσεις γιὰ παραβάσεις τοῦ νόμου. Τὸ ἔπαθλον δίδεται «οἷς ἡτοίμασται». Οὔτε νοεῖται ἔπαινος ἢ οἰουδήποτε εἶδους ἀμοιβῆ στοὺς πονηροὺς καὶ στοὺς νωθροὺς. Ἀβαρίεις παρατηροῦνται μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου ποὺ δὲν ἀναλαμβάνουν ἠθικὰς εὐθύνas. Ἐκεῖ ἰσχύει ἡ προσωπικὴ γνωριμία, ὁ πλάγιος δρόμος, τὰ λιβανίσματα, τὰ ὑποπτα καὶ ἀπαράδεκτα γιὰ τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὴν ἰκανότητά τοῦ ἀνθρώπου μέσα. Ἀλλὰ τὸ ἀξίωμα κοντὰ στὸ Θεὸ τὸ παίρνει ὁ ἀγωνιστής, ὁ λουόμενος κάθε ἡμέρα μὲ τὰ ζεστὰ δάκρυά του καὶ βαμμένος μὲ τὸ ἴδιο του τὸ αἷμα. Τὸ αἷμα τοῦ μαρτυρίου: «Καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε». Πλησίον τοῦ Θεοῦ διακρίνεται, σὰν νὰ βρίσκειται στὸ ψηλότερο βουνό, ὁ ταπεινός, ὁ ἀπηλλαγμένος ἐγωϊστικῶν πετρωμάτων, τὸ ἡμερο ἀρνὶ τῆς θυσίας, γιὰτὴ ἀγάπη εἶναι ὁ Χριστός, καὶ θυσίαν σημαίνει ἡ ἀγάπη. Ποτὲ ἡ ἀγάπη δὲν ἐμπλέκεται στὸν ἴσθ τῶν κοσμικῶν φροντίδων γιὰ ὑλικά κέρδη ἢ γιὰ νὰ ἰκανοποιήσῃ μωροφιλοδοξίες. «Οὐχ οὕτω ἔσται ἐν ὑμῖν», τοὺς ἐτόνισεν ὁ Κύριος, «ἀλλ' ὅς ἐάν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος». Τελεία, δηλαδὴ, ἀνατροπὴ σκέψεων καὶ συλλογισμῶν, ὡς πρὸς τὰ μέσα πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ποθουμένης δόξης. Μακρὰ ἀπὸ τὴν περιπέτεια τῆς κοσμικῆς ἐπικρατήσεως. Στὴ γαληνεμένη θάλασσα τοῦ λιμανιοῦ τῆς πίστεως σου καὶ στὸν αὐτοκαθαρισμὸ σου θὰ στηριζῆς τῇ δόξᾳ σου. Θὰ σκύψῃς τὸ κεφάλι καὶ θὰ μπῆς στὴ διάθεσι τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ σώσῃς τὸν ἑαυτὸ σου, καὶ θὰ ταπεινωθῆς γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃς τὸν ἀδελφόν, ἐὰν πραγματικὰ θέλῃς νὰ καυχᾶσαι γιὰ τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ σου καὶ νὰ θεωρῆς τὸ χριστιανικὸ σου ὄνομα, καὶ σὰν ὄνομα ἀκόμη, ὅτι ἀποτελεῖ τὸν ὑψιστον τίτλο τιμῆς. «Ὅς ἐάν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος». Ἡ φιλοπρωτία καὶ ἡ φιλοδοξία ἐὰν, σὰν διάθεσις καὶ ψυχικὴ ὁρμὴ ἐπικρατήσεως, δὲν φέρουν τὴ σφραγίδα τῆς ἀτομικῆς θυσίας, τῆς προσωπικῆς ἐκδαπανήσεως χάριν τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ καλοῦ τῶν διπλανῶν μας, εἶναι σατανικὴ ἢ, τὸ ὀλιγώτερον, ἐπιζημία στὸν ἑαυτὸ μας καὶ στοὺς ἄλλους. Ἡ ἀδαμαντίνη βᾶσις ποὺ στηρίζεται καὶ δικαιούται ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ὀλοκαύτωσις τῆς κηρένιας λαμπάδας γιὰ νὰ δώσῃ φῶς. Καὶ θὰ καῖ μὲ τὸ δικὸ της φεγγίτι καὶ θὰ φωτίσῃ μὲ τὴ δική της ὕλη.

Ἐπάνω τώρα σ' αὐτὴ ἔχουμε τὸ ζωντανὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου. «καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἐπέλεγει ὁ Κύριος, οὐκ ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακοῦσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ

λύτρον ἀντὶ πολλῶν». «Ἀντὶ πολλῶν». «Ὅχι πάντων, γιατί, εἶπαμε ἄλλοῦ, ὑπάρχει ἄθικτο καὶ ἀκέραιο τὸ στοιχεῖον τῆς ἐλευθερίας. Ἀπόδειξις ὅτι «ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι» (Ἰωάν. α', 11 κ.έ.). Ἴδου καὶ ἡ ἐξουσία ποῦ ζήτησαν ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης. Νὰ γίνουν παιδιὰ τοῦ Θεοῦ. Ποῦ ἀξίωμα μπορεῖ νὰ συγκριθῇ ἢ ν' ἀντισταθμισθῇ μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ «τέκνου» τοῦ Θεοῦ; «Ἔσεσθε υἱοὶ τοῦ Ὑψίστου», τονίζει ἄλλοῦ (Λουκ. α', 76), ὅχι μὲ ὑποβολὴν αἰτήσεως. Τὸ τέκνον τοῦ Θεοῦ ἀπολαμβάνει ὅλα τὰ προνόμια καὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ σὺν γνήσιος κληρονόμος, γιατί τὸ ἠθέλησε ἡ ἀγάπη του. Ὑπάρχουν λαμπροὶ στρατηγοί, ναύαρχοι, μεγάλοι ἀξιώματοῦχοι, στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοί, καὶ ὅμως τὸ βασιλόπουλο καλύπτει μὲ τὴν αἴγλη του ὅλα τὰ ἀξιώματα. Καὶ γι' αὐτὸ τὸ βασιλικὸ ἀξίωμά μας κοντὰ στὸ Θεὸ ἀνεβαίνει στὰ Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, ἀφοῦ ἐτοιμάσῃ τὴν κολυμβήθρα τοῦ Παναγίου Του Αἵματος γιὰ νὰ βαφτίσῃ καὶ νὰ καθαρῖσῃ τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν του ποῦ φιλοδοξοῦν νὰ λαμπρυνθοῦν ἐκεῖ στὴν Οὐράνια Βασιλεία του. «Ὅσο κι' ἂν ἡ ἀποκάλυψις τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου καὶ ἡ τοποθέτησις τῶν προβλημάτων, ποῦ ἀφοροῦν τῇ σωτηρίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, ὑπῆρξαν γιὰ τοὺς δυὸ ἀποστόλους ἓνα σκληρὸ μάθημα γενικωτέρας σημασίας καὶ γιὰ μᾶς τοὺς μεταγενεστεροὺς, ἡ οὐσία εἶναι ὅτι ὅλα οικονομοῦνται κατὰ τρόπο θεϊκῆς σοφίας. Ποιὸς μπορεῖ νὰ θεωρήσῃ τὸν ἑαυτὸ του κύριον, ἐὰν δὲν ὑπηρετῇ ὡς δούλος; Ποιὸς μπορεῖ νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ ἔχῃ πρωτεῖα, ἐὰν δὲν ἐνδιαφερθῇ τελευταῖος γιὰ τὰ δικά του συμφέροντα; Ποιὸς μπορεῖ νὰ εἶναι βέβαιος πὼς θὰ τοῦ δοθοῦν τὰ κλειδιά τῆς Βασιλείας, ἐὰν δὲν ἐμπιστευθῇ καὶ τὴν ἴδια του τὴ ζωὴ στὰ χέρια τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ; Αὐτὲς τίς ἀλήθειες δὲν μπόρεσαν, οὔτε θὰ μπορέσουν πολλοὶ νὰ τίς κάμουν δικά τους βιώματα, ἐὰν δὲν τὸ χωνέψουν καλὰ πὼς ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι βρῶσις (Ρωμ. ιδ', 17) καὶ πόσις ὕλικὴ καὶ ἀξιώματα κοσμικὰ ποῦ ἐπενόησαν οἱ ἄνθρωποι μὲ τὴν πρόσκαιρὴ καὶ συμβατικὴ τους ζωὴ, ἀλλ' εἶναι μόχθος προσωπικὸς καὶ θυσία. Καὶ ἂν ἄνθρωποι ποῦ μιὰ τριετία ὀλόκληρὴ ἐμαθήτευσαν κοντὰ στὸ Χριστὸ παρουσιάζουν τέτοιες ἀτέλειες, εὐκόλα καταλαβαίνει κανεὶς πόσο σκληρὸς εἶναι ὁ δικὸς μας ἀγὼν κατὰ τοῦ κακοῦ ποῦ θέλει νὰ μᾶς φράξῃ τὸ δρόμο τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' ἄς ἀκολουθήσωμε τὸν Κύριό μας στὴν πορεία του πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα μ' ἓνα θρησκευτικὸ δέος. Πολλὰ ἔχουμε νὰ διδαχθοῦμε.

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ

Ἱεροκέρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟΙ ΤΟΠΟΙ

ΣΤ' ΙΔΟΥ ΑΝΑΒΑΙΝΟΜΕΝ ΕΙΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ

1. Ὁ Ἰησοῦς προλέγει τὸ Πάθος Του στοὺς μαθητάς.

Ἐπλησίαζε πιά ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα. Ἐλάχισται ἑβδομάδες ἀπέμεναν ἀπ' αὐτό. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐξεκίνησε μὲ τοὺς μαθητάς Του πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. Κατὰ τὴν πορεία αὐτὴ ἔκρινε σκόπιμο ν' ἀκολουθήσῃ διαφορετικὸ δρόμο ἀπ' ἐκεῖνο τὸ σύντομο, πὺ ἀκολουθοῦσαν οἱ κοινοὶ προσκυνηταί. Ἐκαμε στροφή πρὸς τὰ βόρεια τῆς Σαμαρείας· κατέβηκε στὴν κοιλάδα τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἐβάδιζε πρὸς τὴν Ἱεριχώ.

Οἱ μαθηταὶ καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν ἔβλεπαν μὲ ἰδιαιτέρο θαυμασμό τὸν Διδάσκαλό τους, πὺ χωρὶς κανένα φόβο ἐβάδιζε πρὸς τὴν μαιφόνου Πόλι. Συνάμα ὁμως ἐφοβοῦντο στὸ βάθος τους γιὰ ὅσα προησθάνοντο πὺς θὰ συνέβαιναν ἐκεῖ. Ἦξευραν τὶς ἀγριεὶς διαθέσεις τῶν ἐχθρῶν Του. Εἶχαν μάθει καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συνεδρίου γιὰ τὸ στυγερὸ ἔγκλημα πὺ ἐσχεδίαζε εἰς βάρος Του.

Ὁ Ἰησοῦς τοὺς πῆρε ἰδιαιτέρως τοὺς Δώδεκα καὶ τοὺς εἶπε: Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ Μεσσίας, θὰ παραδοθῇ στοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς καὶ θὰ Τὸν καταδικάσουν εἰς θάνατον. Κατόπιν θὰ Τὸν παραδώσουν στοὺς Ῥωμαίους στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι θὰ Τὸν ἐμπαΐξουν, θὰ Τὸν μαστιγώσουν, θὰ Τὸν ἐμπτύσουν καὶ θὰ Τὸν φονεύσουν καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπ' τὸ θάνατό Του θ' ἀναστήθῃ.

Εἶναι ἡ τρίτη φορά πὺ προλέγει προφητικὰ ὁ Κύριος καὶ τόσο καθαρὰ τὰ ὅσα θὰ πάθῃ. Ἄλλ' οἱ μαθηταὶ δὲν κατανοοῦν τίποτε ἀπ' αὐτὰ (Λουκ. ιη', 34). Αὐτοὶ εἶχαν τὴν πεποίθησιν, πὺς ὁ Μεσσίας θὰ θριαμβεύσῃ. Παρασυρόμενοι ἀπ' τὶς ἰδέες τῆς ἐποχῆς γιὰ τὸν Μεσσία ἐνόμισαν πὺς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τώρα θὰ κατορθώσῃ νὰ ἐπικρατήσῃ, νὰ ἐγκαθιδρύσῃ τὴν βασιλείαν Του, ν' ἀποδείξῃ τὴν δόξαν Του! Αὐτὸ ἀσφαλῶς συνετέλεσε καὶ κάποια στιγμή διὰ τὸν μαθηταί, ὁ Ἰακώβος καὶ ὁ Ἰωάννης, μαζὶ μὲ τὴν μητέρα τους Σαλώμην — συγγενὴ τῆς Παναγίας —, πὺ τυχαίᾳ συναντήθηκε καὶ προστέθηκε στὴν ἱερὴ συνοδείαν, ἐπλησίασαν τὸν Ἰησοῦ καὶ τὸν παρεκάλεσαν — ἰδιαιτέρα ἡ Σαλώμη — γιὰ μιὰ προσωπικὴ τους εὖνοια καὶ χάρι: «Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἐὰν αἰτήσωμεν ποιήσῃς ἡμῖν». Τί θέλετε νὰ σᾶς κάμω; ἦταν ἡ ἀπάντησις Του. Δόσε μας τὸ δικαίωμα, ὅταν θὰ ἔλθῃς εἰς τὴν δόξαν τῆς βασιλείας σου καὶ θὰ καθίσῃς εἰς τὸν θρόνον τοῦ Δαβὶδ, νὰ καθίσωμεν ὁ ἕνας εἰς τὴν δεξιάν σου καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὴν ἀριστερά σου!

Δὲν ξέρετε τί ζητᾶτε! — τοὺς εἶπε. Καὶ πραγματικά. Ἄν ἤμποροῦσαν νὰ καταλάβουν πὼς ὁ Σταυρὸς θὰ ἦταν θρόνος Του, δὲν θὰ ἐτολμοῦσαν ποτὲ νὰ ζητήσουν τίς πρωτοκαθεδρίες, ποὺ ζητοῦν σήμερα. Μπορεῖτε — τοὺς προσθέτει — νὰ πιῆτε τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου ἢ τὸ βάπτισμα τοῦ μαρτυρίου, ποὺ ἐγὼ θὰ λάβω; Καὶ βέβαια μποροῦμε, λένε. Ὁ Ἰησοῦς μὲ τὸ προφητικό Του βλέμμα βλέπει λίγο μακριὰ καὶ διαπιστώνει πὼς θὰ ἤμπορέσουν ἀληθινὰ νὰ ὑποστοῦν διωγμούς, ἐξορίες, μαρτύριο γιὰ τὸ Εὐαγγέλιό του. Ὡ! πραγματικά μπορεῖτε. Ἄλλ' ὁ οὐράνιος Πατέρας ἔχει μόνος τὸ δικαίωμα νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ αἴτημά σας γιὰ τὴν κατάληψι τιμητικῶν θέσεων.

Οἱ ἄλλοι δέκα ἠγανάκτησαν ἐναντίον τους. Καὶ τότε ὁ Διδάσκαλος ἐχειρέασθη καὶ τοὺς δώσῃ ἓνα σπουδαῖο μάθημα ταπεινοφροσύνης, τὸ ὁποῖο συνθέτει τὸ ἰδεωδέστερο μεγαλεῖο. Λοιπόν· (ὡς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος). Νάχετε δὲ πάντοτε ὑπ' ὄψι σας τὸ παράδειγμα τοῦ διδασκάλου σας, τοῦ Μεσσία, ὁ Ὅποῖος «οὐκ ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν» (Μάρκ. ι', 34-45).

2. Στὴν Ἱεριχῶ.

Ὁ Κύριος μὲ τοὺς μαθητάς Του, συνοδευόμενος καὶ ἀπὸ πολλοὺς προσκυνητάς, οἱ ὁποῖοι στὸ δρόμο τοὺς ἐφθασαν, κατευθύνθηκε στὴν ἱστορικὴ Ἱεριχῶ, πόλι περίλαμπρη κατὰ τὴν ἀρχαία ἐποχὴ. Ἡκμαῖζε ἀκόμη καὶ στὰ χρόνια τοῦ Κυρίου ἢ πόλις αὐτὴ ποὺ τὴν ὠνόμαζαν πόλι τῶν ἀρωμάτων (= Ἱεριχῶ) καὶ «παράδεισο τοῦ Θεοῦ». Σήμερα εἶναι πολὺ πτωχὴ σ' ἐμφάνισι, ἀλλ' ὅπωςδὴποτε μιὰ ἄσπις μέσα στὴ γενικὴ ξηρασίᾳ τῆς Ἰορδανίας μὲ τοὺς μεγαλοπρεπεῖς τῆς φοίνικες, τὴν καρταπράσινη πεδιάδα ἀπὸ μπανανιές κτλ. καὶ τ' ἄφθονα νερά τῆς.

Ἐνῶ ἐπλησίαζε — ἀπόγευμα Πέμπτης, πιθανόν — στὴν περιφημὴ πόλι κάποιος τυφλός, ὁ Βαρτιμαῖος, ποὺ ζητιάνευε, ἤκουσε πὼς ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος περνᾷ. Τότε ἄρχισε νὰ φωνάζῃ μ' ὄλη τὴ δύναμί του· «Ἰησοῦ υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με». Ματαίως προσπάθησαν οἱ προπορευόμενοι νὰ τὸν σταματήσουν. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως διέκοψε τὴν πορείαν, σταμάτησε καὶ εἶπε νὰ φέρουν μπροστά Του τὸν τυφλό, τὸν ὁποῖο καὶ ἐθεράπευσε μὲ τὸ ἄγγιγμα τῶν χειρῶν του καὶ τὴ δῆλωσι· «ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε» (Μάρκ. ι', 46-52. Λουκ. ιη', 35-43).

Ὁ Ματθαῖος λέγει πὼς δύο ἦταν οἱ τυφλοὶ ποὺ ἀνέβλεψαν (κ', 29-34). Οἱ ἄλλοι φαίνεται πὼς ἀναφέρουν μόνον τὸν πιὸ γνωστό, τὸν υἱὸ τοῦ Τιμαίου.

Στὸ μεταξὺ μῆκε στὴν πόλι. Πολλοί, εἶτε ἀπὸ περιέργεια εἶτε ἀπὸ θαυμασμὸ καὶ ἐνδιαφέρον — γιὰτὶ εἶχαν ἀκούσει τὰ θαυμάσια Του —, βγῆκαν στὸν κεντρικὸ δρόμο νὰ Τὸν δοῦν. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς βρισκόταν κ' ἓνας ἀρχιτελώνης, πολὺ πλούσιος, ὁ Ζακχαῖος. Εἶχε μεγάλη ἐπιθυμία νὰ δῆ τὸν Ἰησοῦ. Ἀλλὰ κοντὸς ὅπως ἦταν στὸ ἀνάστημα καὶ περιφρονημένος γιὰ τὸ ἐπάγγελμα του, ποὺ ἐθεωρεῖτο ἄδικο καὶ πολὺ ἁμαρτωλό, δὲν ἤξευρε πὼς νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν πόθο του. Στὴν ἀπελπισία του ἔτρεξε μπροστὰ καὶ μὲ ἀφέλεια μικροῦ παιδιοῦ ἀνέβηκε σὲ μιὰ συκομορέα, ποὺ βρισκόταν στὸ δρόμο, ἀπ' τὸν ὁποῖο θὰ περνοῦσε ὁ Ἰησοῦς.

Ἐξω ἀπ' τὸ σημερινὸ Ναὸ τοῦ Προφήτου Ἐλισαίου, στὴν Ἱεριχῶ, μᾶς ἐδειξαν τὸ περίεργο αὐτὸ δένδρο ἐπάνω στὸ ὁποῖο ἀνέβηκε ὁ Ζακχαῖος. Τὸ εἶπα περίεργο, γιὰτὶ εἶναι μεγάλο μὲ σχῆμα καὶ φύλλα μουριάς καὶ καρποὺς ποὺ φύονται στὰ ξύλινα μέρη του ἀκόμη καὶ στὸν κορμό, κ' εἶναι ὅμοια μὲ μικρὰ σῦκα.

Ὁ Ἰησοῦς σταμάτησε κάτω ἀπ' αὐτό. Σήκωσε τὰ μάτια Του πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ εἶπε: «Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι».

Χαρούμενος ἐκεῖνος κατέβηκε καὶ πῆγαν μαζὶ στὸ σπίτι του, ὅπου δέχθηκε ὄχι μόνον τὴν ὀλοπρόθυμη φιλοξενία του, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰλικρινῆ του μετάνοια, ἀπ' τὴν ὁποία ἔλαβε ἀφορμὴ καὶ διεκήρυξε: «σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθ' ὅτι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν· ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλὸς» (Λουκ. ιθ', 10). Ἐπίσης κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ δείπνου εἶπε τὴν παραβολὴ τῶν δέκα μυνῶν (Λουκ. ιθ', 11-26), στὸ τέλος τῆς ὁποίας προεφήτευσε τὴν τιμωρία καὶ σφαγὴ τῶν ἐχθρῶν Του (Στίχ. 27).

3. Στὴ Βηθανία τῆς Ἰουδαίας.

Ἀπ' τὴν Ἱεριχῶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε συνοδευόμενος ἀπ' τοὺς μαθητὰς Του καὶ τὸ πλῆθος τῶν προσκυνητῶν. Διέσχισε τὸν ἀνηφορικὸ καὶ κοπιαστικὸ δρόμο καὶ κατὰ τίς βδαδυνὲς ὄρες ἔφθασε στὴ Βηθανία, ὅπου παρέμεινε καὶ κατέλυσε στὸ φιλικὸ Του σπίτι, τοῦ Λαζάρου.

Τὸ βράδυ τοῦ Σαββάτου παρέθεσαν πρὸς τιμὴν τοῦ Διδασκάλου τὸ ἐπίσημο γεῦμα, στὸ ὁποῖο παρεκάθητο καὶ ὁ Λάζαρος. Ἡ Μάρθα ὑπηρετοῦσε πρόθυμα. Ἡ Μαρία κάποια στιγμή, ἐφωδιασμένη μὲ μιὰ λίτρα ἀπ' τὸ πιὸ πολύτιμο μύρο ἄλειψε τ' ἄχραντα πόδια τοῦ Κυρίου — σύμφωνα μὲ τὴ συνήθεια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ποὺ ἐνίπταν τὰ πόδια τῶν ἐπισήμων φιλοξενουμένων πρὶν ἀπ' τὸ

φαγητό, τὸ δὲ νίψιμο τῶν ποδῶν μὲ μύρο ἦταν ὑπερτάτη φιλοφρόνησι. Μετὰ γονατισμένη μπροστά Του μὲ τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς της Τοῦ τ' ἀπεσπόγγισε. Τὸ σπίτι ἐγένεσε ἀπ' τὴν εὐωδία τοῦ πολυτίμου μύρου.

Ἡ ἀξιώπαινη αὐτὴ πράξι ἦταν μιὰ ζωηρὴ ἐκδήλωσις τῆς ταπεινώσεως, τῆς ἀπειρης ἀγάπης, τῆς μεγάλης εὐγνωμοσύνης τῆς ἀφωσιωμένης Μαρίας πρὸς Αὐτὸν τὸν Μεγάλον Εὐεργέτη της, τῆς οἰκογενείας της, ἰδιαιτέρα μὲ τὴν ἀνάστασι τοῦ ἀδελφοῦ της.

Ὁ Ἰησοῦς ἐδέχθηκε τὴν ἐκδήλωσι αὐτὴ στὴν ὁποία μάλιστα ἀπέδωκε συμβολικὸ χαρακτῆρα. Τὸν ἀπεκάλυψε, ὅταν ὁ Ἰσκαριώτης Ἰούδας ἠγανάκτησε γιὰ τὴν σπατάλη τοῦ μύρου· κ' ἐτόλμησε νὰ πῆ πὼς θὰ ἦταν προτιμότερον νὰ πωληθῇ αὐτὸ τριακόσια δηνάρια χάριν τῶν πτωχῶν! «Ἄφες αὐτὴν — εἶπεν ὁ Κύριος — εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό, τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε» (Ἰωάν. ιβ', 6-7).

Ὁ Ἰωάννης ἀποκαλύπτει τὶς προθέσεις τοῦ Ἰούδα. «Κλέπτῃς ἦν», γράφει. Ἦταν κλέπτης καὶ τὸ κυτίο τῶν συνεισφορῶν κρατοῦσε. Ἄλλ' αὐτὸς ἀπ' αὐτὸ ἐκλεπτε γιὰ τὸν ἑαυτό του χρήματα. Καὶ τώρα ἀπέβλεπε νὰ κορέσῃ τὴν ἀναιδέστατην φιλαργυρία του. Δὲν τὸ ἐπέτυχε; Ἀποκαλύφθηκε; Βεβαιώθηκε πὼς ὁ Διδάσκαλός Του πλησιάζει ὄχι σὲ δόξα, ἐπίγεια βασιλεία, ἀλλὰ σὲ θάνατο; Σκοτίσθηκε ὁ νοῦς του. Καὶ κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς σκέψεις τῆς τρομερῆς συμφεροντολογίας καὶ φιλαργυρίας ἀπεφάσισε νὰ διαπράξῃ τὴν προδοσίαν. Ἴσως αὐτὸ τὸ βράδυ ἔφυγε κρυφὰ ἀπ' τὴ Βηθανία καὶ ἦλθε στὰ Ἱεροσόλυμα, παρουσιάσθηκε στοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς εἶπε· «τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ ἐγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν;»

Ἄλλ' ἡ Βηθανία στὸ μεταξὺ εἶχε γίνοι — ἀπ' τὴν ἀνάστασι τοῦ Λαζάρου — κέντρο διερχομένων. Πολλοὶ ἐπήγαιναν ἀπὸ περιέργεια, ἔβλεπαν τὸν ἀναστημένο Λάζαρον καὶ ἐπίστευαν στὸν Ἰησοῦ. Τώρα μάλιστα πού ἀκούσθηκε πὼς Ἐκεῖνος ἦλθε ἐκεῖ ἔτρεξαν πολὺ περισσότεροὶ Ἰουδαῖοι σ' Αὐτόν.

Καὶ οἱ ἀρχιερεῖς βλέποντας ὅλα αὐτὰ ἀπεφάσισαν νὰ θανατώσουν καὶ τὸν Λάζαρον, πού γινόταν ἀφορμὴ ἀπ' τὴν νεκρανάστασι τοῦ κ' ἐπίστευαν πολλοὶ στὸν Κύριον (Ἰωάν. ιβ', 10-11).

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ

Ἱεροκῆρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως

ΤΟ ΝΑΪΔΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

Συζητήσεις πολλές καὶ ἀμφισβητήσεις μεγάλες ἐδημιουργήθηκαν μεταξύ τῶν διαφόρων ἐπιφανῶν ἀρχαιολόγων —δικῶν μας καὶ ξένων— γιὰ τὴν ἐρμηνεία τῶν διαφόρων γλυπτῶν τοῦ ναΐδριου, πού συναρμολογήθηκε ἀπὸ τοὺς οἰκοδόμους του, σὲ σειρὲς ὀλόκληρες, παράπλευρα σ' ἄλλα χριστιανικὰ ἀνάγλυφα τῶν τότε χρόνων.

Καὶ τὴν πρώτη συστηματικὴν ἐρμηνεία τοὺς τὴν ἔδωκεν ὁ Boetticher, πού ἐνόμισε πὼς μὲ τὶς διάφορες παραστάσεις συμβολίζονται οἱ ἀρχαῖες Ἀθηναϊκὲς ἑορτὲς· κι' ἔτσι ἡ ζωοφόρος εἶναι σὰν ἓνα «ἀπόσπασμα τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ἡμερολογίου» καὶ τοῦτο, γιὰτὶ παραλείπονται πολλὲς ἑορτὲς.

Ἀργότερα ὅμως, ἔπειτα ἀπὸ προσεκτικώτερη μελέτη, ἀναγνωρίσθηκε, πὼς τὰ διάφορα ζώδια πού ἀπεικονίζονται ἀντιπροσωπεύουν τοὺς μῆνες τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ἔτους· κι' ὅτι οἱ διάφορες ἄλλες μορφές, πού παρεμβάλλονται ἐν τῷ μεταξύ, συμβολίζουνε τὶς ἑορτὲς πού ἐγίνοντο στοὺς ἀντίστοιχους σχετικὸς μῆνες. Τὸ σύνολό τους λοιπὸν δὲν εἶναι τίποτες ἄλλο, παρὰ μιὰ ἀναπαράσταση μὲ γλυπτὰ τοῦ «ἐορταστικοῦ Ἀθηναϊκοῦ καλανδαρίου».

***

Τὴν ἀρτιώτερην ὅμως καὶ ἐπιστημονικώτερην ἐρμηνεία τοῦ παραδόξου καὶ ὠραίου μνημείου τὴν ἔδωκε, στὸ σύνολο τῶν μορφῶν του καὶ στὶς λεπτομέρειές τους, ὁ σοφὸς νομισματολόγος καὶ ἀρχαιολόγος μας Ἰ. Σβορώνος, πού τὸ ἐμελέτησε προσεκτικὰ καὶ ἐξήγησε, μὲ ἀπόλυτη σαφήνεια καὶ ἀκρίβεια, τὶς ἀνάγλυφες παραστάσεις του, ἀπὸ τὰ σημεῖα τοῦ ζωδιακοῦ, ὡς τὶς πολυάριθμες καὶ λογιῆς λογιῆς μορφές. Κι' ἀπὸ τότες ἔπαυσε σχεδὸν κάθε ἀμφισβήτηση· καὶ ἡ περίφημη ἀνάγλυφη ζωοφόρος ἐχαρκτηρίσθηκε ὡς ζωδιακός, πού ἀπεικονίζει τοὺς δώδεκα μῆνες πού ἔχει ὁ χρόνος, διαιρεμένους σὲ δυὸ ἑξάμηνα.

Τὸ πρῶτο ἑξάμηνο εἶναι τὸ χειμερινό, πού περιλαμβάνει τοὺς μῆνες Μαιμακτηριῶνα, Ποσειδεῶνα καὶ Γαμηλιῶνα τοῦ χειμῶνος· καὶ τὸν Ἀνθεστηριῶνα, Ἐλαφηβολιῶνα καὶ Μουνιχιῶνα τῆς ἀνοι-

ξης. Τὸ δεύτερο ἐξάμηνο εἶναι τὸ θερινό, πού περιλαμβάνει τοὺς τρεῖς μῆνες τοῦ καλοκαιριοῦ, Θαργηλιῶνα, Σκιροφοριῶνα καὶ Ἑκατομβαιῶνα· καὶ τοὺς τρεῖς μῆνες τοῦ φθινόπωρου, τὸν Μεταγειτνιῶνα δηλαδὴ, τὸν Βοηδρομιῶνα καὶ τὸν Πυανοφιῶνα.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κάθε μῆνας συμβολίζεται μὲ τὸ ἀνάλογο ζῷδιό του, ὁ Πυανεψιών (Ὀκτώβριος), μὲ τὸν Σκορπιόν· ὁ Μαιμακτηριῶν (Νοέμβριος), μὲ τὸν Ταξότην· ὁ Ποσειδεῶν (Δεκέμβριος), μὲ τὸν Αἰγόκερω· ὁ Γαμηλιῶν (Ἰανουάριος), μὲ τὸν Ὑδροχόο· ὁ Ἀνθεστηριῶν (Φεβρουάριος), μὲ τοὺς Ἰχθύς· ὁ Ἐλαφηβολιῶν (Μάρτιος), μὲ τὸν Κρίόν· ὁ Μουνηχιῶν (Ἀπρίλιος), μὲ τὸν Ταῦρον· ὁ Θαργηλιῶν (Μάϊος), μὲ τοὺς Διδύμους· ὁ Σκιροφοριῶν (Ἰούνιος), μὲ τὸν Καρκίνον· ὁ Ἑκατομβαιῶν (Ἰούλιος), μὲ τὸν Λέοντα· ὁ Μεταγειτνιῶν (Αὐγουστος) μὲ τὴν Παρθένον· καὶ ὁ Βοηδρομιῶν (Σεπτέμβριος), μὲ τὴν Χηλές.

***

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τοὺς δώδεκα μῆνες, πού τοὺς ἐσυμβολίζανε καὶ τοὺς ἐφανέρωναν στὸν Ἀττικὸ λαὸ τὰ διάφορα ἀστρονομικὰ ζῷδια, ὑπάρχουσε ἐντοιοχισμένες κι' ἄλλες μορφές, πού κατὰ τὸν κ. Σβορώνο εἶναι προσωποποιήσεις τῶν τεσσάρων ἐποχῶν τοῦ ἔτους, ἤτοι τοῦ χειμῶνα, τῆς ἀνοιξης, τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ τοῦ φθινοπώρου, πού οἱ ἀρχαῖοι τὸ διαιροῦσαν σὲ δύο μέρη, στὴν «ὀπώρα» δηλαδὴ καὶ στὸ «μετόπωρον».

Τὸν χειμῶνα τὸν συμβολίζει μία μορφή, πού βρίσκεται ἀμέσως ἔπειτα ἀπὸ τὸ ζῷδιο τοῦ Σκορπιοῦ, πού φορεῖ «κουκούλα» καὶ τυλίγεται σφιχτὰ στὸ ροῦχό της πού τὰ ἄκρα του κυματίζουνε καὶ μοιάζει σὰν νὰ βαδίζει μὲ δυσκολία ἐναντίον τοῦ «ἰχυρῶς ἀντιφουσούντος χειμερινοῦ ἀνέμου».

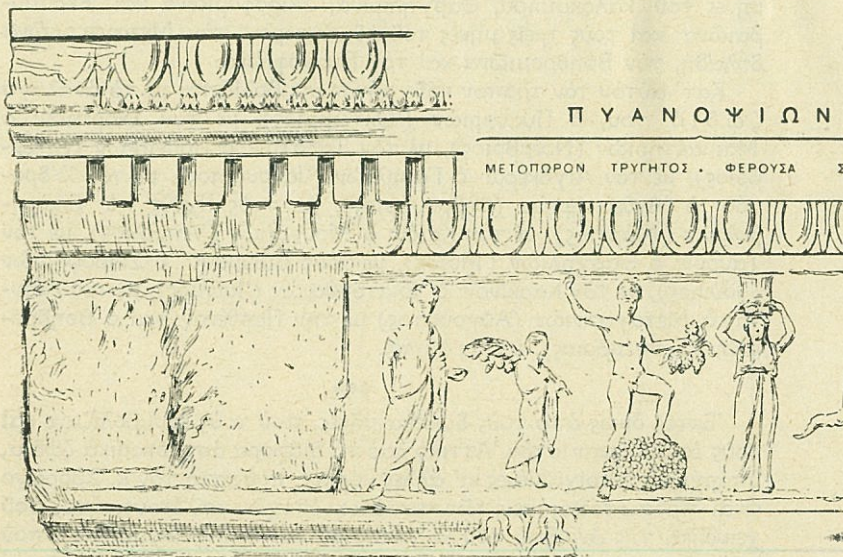
Ἡ μορφή τῆς Ἀνοιξης—κατὰ τὸν Σβορώνον πάντοτε— λείπει· καὶ φαίνεται πὼς τὸ ἀνάγλυφο πού τὴν ἐφάνερωνε θάσπασε καὶ θὰ καταστράφηκε κατὰ τὴν μεταφορὰ του τὸν καιρὸ τῆς ἐντοιοχιστῆς του.

Τὸ καλοκαίρι τὸ συμβολίζει ὁ θεριστής, πού κρατᾷ στὰ χέρια του ἓνα δεμάτι στάχυα καὶ δρεπάνι.

Καὶ τέλος τὸ φθινόπωρο, πού σ' αὐτὸ συγκομίζονται καὶ κελλαριάζονται οἱ ὄρμιοι πλέον καὶ ξηροὶ καρποί, τὸ συμβολίζει ἡ μορφή τοῦ παιδιοῦ πού κρατᾷ στὰ χέρια του ἓνα κλαδί φοινικιάς κατὰφορτο ἀπὸ καρπούς. Καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο συμπληρώνεται, μὲ τὴν κανονικὴ τους σειρὰ, ὁ συμβολισμὸς τῶν δώδεκα μηνῶν καὶ τῶν τεσσάρων ἐποχῶν τοῦ ἔτους.

***

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν προσωποποιήσιν αὐτὴς ὑπάρχουσε στὴν

ΠΥΑΝΟΥΙΩΝ

ΜΕΤΟΠΩΡΟΝ ΤΡΥΓΗΤΟΣ • ΦΕΡΟΥΣΑ

(ΠΥΑΝΟΥΙΩΝ) 1 2 3 4

ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ

ΜΟΥΝΙΧΙΩΝ

ΘΑΡΓΗ

ΣΠΟΝΔΗ

ΤΡΑΓΩΔΟΣ

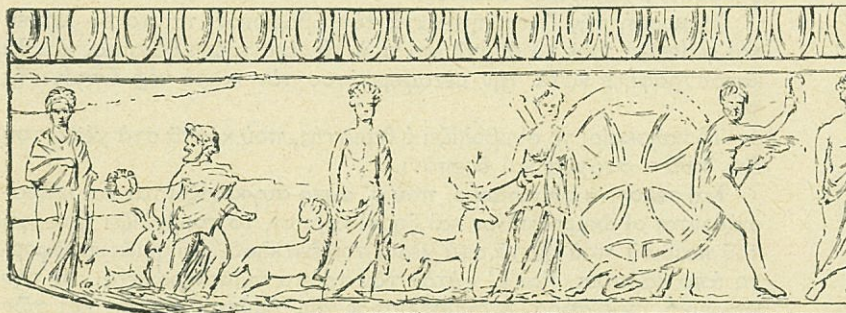
♦
ΚΡΙΟΣ

ΜΟΥΝΙΧΙΩΝ

♦
ΑΡΤΕΜΙΣ
(ἰός κενερέθιας ἱερα)

♦
ΤΑΥΡΟΣ

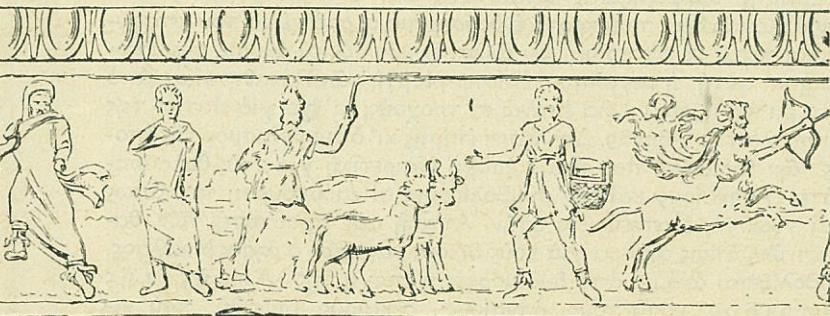
♦
ΘΕΡΙΤΟΣ ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ

26 27 28 29 30 31 32 33

ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ

ΧΕΙΜΩΝ   ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ   ΑΡΟΤΟΣ   ΣΠΟΡΟΣ   ΤΟΣΟΤΗΣ

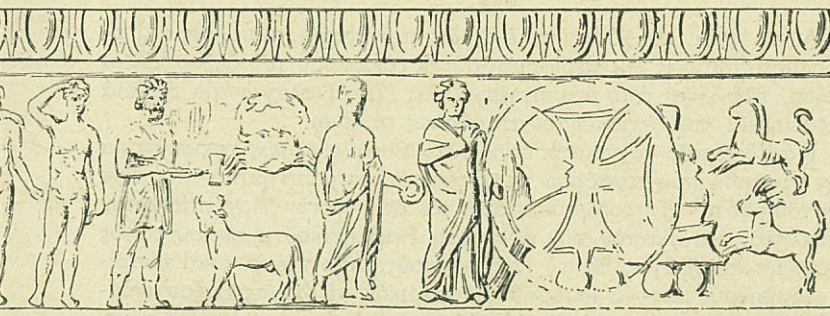

6   7   8   9   10

ΣΚΙΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ

ΣΚΙΡΟΦΟΡΙΩΝ   ΒΟΥΦΟΝΟΣ ΚΑΡΚΙΝΟΣ   ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΤΕΛΕΤΗ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ   ΛΕΩΝ ΣΕΙΡΙΟΣ

35   36   37   38   39   40   41 - 42

περίφημη αυτή ζωοφόρο κι' άλλες μορφές, που συμβολίζουν συμπληρωματικά διάφορες εποχιακές και περιστατικές απασχολήσεις των ανθρώπων κατά την διάρκεια του χρόνου.

Έτσι ο ἄ ρ ο τ ρ ο ς, όπως έλεγαν οί ἄρχαιοί την εποχή του ζευγαρίσματος τῶν χωραφιῶν και τῆς σποράς, ἢ ὁ Σποριάς ὅπως λένε οί γεωργοί μας, συμβολίζεται ἀπό ἕναν ἄνδρα που καλλιεργεῖ και ζευγαρίζει τὸ χωράφι του.

Ἐπίσης συμβολίζεται ὠραιότατα και ὁ τρυγητὸς ἀπὸ ἕναν ἄλλον ἄνδρα, που κρατᾶ ἐνθουσιασμένος στὰ χέρια του σταφύλια και πατᾶ με τὰ πόδια του ἄλλα. Συμβολίζεται ἀκόμη, σὰν ἐποχιακή κι' αὐτή, ἡ μεγάλη κι' ἐπίσημη ἑορτὴ τῶν Παναθηναίων, ἀπὸ μιὰ τ ρ ι ἦ ρ η, που κυλᾶ ἐπάνω σὲ τροχούς, κι' ἔχει γιὰ «ίστιο» τῆς τὸν πέπλο τῆς Ἀθηνᾶς. Δὲν λείπει ἐπίσης κι' ὁ συμβολισμὸς τῆς ἐποχῆς τῶν ταξιδιῶν, που ἦταν ἐποχὴ ἐξαιρετικὴ γιὰ τοὺς θαλασσοκράτες Ἀθηναίους και τὴν συμβολίζουν οί Διόσκουροι, που ὅπως εἶναι γνωστό, ἐλατρεύοντο στὴν Ἀττικὴ σὰν προστάτες τῶν θαλασσινῶν, ὅπως σήμερα γιὰ τοὺς δικούς μας εἶναι ὁ ἅγιος Νικόλαος. Συμβολίζεται ἀκόμη, ἀπὸ δυὸ μορφές ἡ ἐποχὴ τῆς Ἀ κ μ ἦ ς τ ἦ ς Κ ύ π ρ ι δ ο ς κατὰ τοὺς ἀρχαίους· ὁ καιρὸς δηλαδὴ που γίνονται οί γάμοι και που συτίπτει με τὸν ἰδικὸ μας Ἀπρίλη, που κατὰ τὸν ἀρχαῖον ποιητὴν στὸν μῆνα αὐτὸν «πάνδημος ἐπιβρίθει Κυθήρεια». Συμβολίζεται τέλος και ὁ καιρὸς τῆς μεγάλης ζέστης, και τῶν κυνικῶν καυμάτων, ὅπως λέμε σήμερα, ἀπὸ μιὰ μορφή γυναικεία, που εἶναι ὀλόγυμη ἐνεκα τῆς μεγάλης προφανῶς ζέστης, και προφυλάσσει με τὰ χέρια τῆς τὸ πρόσωπό τῆς και τὰ μάτια τῆς ἀπὸ τὴν ἀντηλιὰ και τὶς καυστικώτατες ἀκτίνες τοῦ Ἥλιου.

***

Αὐτὲς εἶναι, σὲ σύντομη ἐντελῶς περιγραφὴ, οί μορφές και οί προσωποποιήσεις τῆς περίφημης αὐτῆς ζωοφόρου τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου, που εἶναι ἀπὸ τὰ περιεργότερα και ἀξιολογώτερα ἀρχαῖα μας μνημεῖα, που ἐπισκέπτονται ἀθρόως οί ξένοι.

Γιὰ τὸ ὠραῖο και πάνσεπτον αὐτὸ Βυζαντινὸ μας προσκύνημα εἶχε προταθῆ πρὸ τεσσάρων περίπου ἐτῶν στὴν ἐπιτροπὴ—που εἶχε συσταθῆ τότε και προεδρεύετο ἀπὸ τὸν ἀείμνηστον Ἀρχιεπίσκοπον Θεόκλητον, με σκοπὸν τὴν ἀνέγερση ἐπιβλητικοῦ μνημείου στοὺς πεσόντες και σφαγιασθέντες, κατὰ καιροὺς, ὑπὲρ πίστεως και πατρίδος κληρικούς μας—νὰ ἰστορηθῆ ἐσωτερικῶς με ὠραῖες Βυζαντινόρρυθμες τοιχογραφίες που νὰ ἐνθυμίζουν τὸ ὑπέροχο μαρτύριό τους. Καὶ εἶθε ἡ ὠραία και φωτεινότατη αὐτὴ ἰδέα, που εἶχε γίνεϊ τότε κατ' ἀρχὴν ἀποδεκτὴ, νὰ πραγματοποιηθῆ τὸ ταχύτερον.

ΑΜΜΩΝΑΣ

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΛΕΥΪΤΙΚΟΥ

Ὑπὸ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Προετοιμασία γιὰ τὴν ἁγία Μετάληψη μὲ τὴν προαπαιτουμένη κάθαρση.

“Ὅσοι ἐτοιμάζεσθε ν’ ἀνεβῆτε στὸ ψηλὸ βουνὸ τῆς ἁγίας καὶ μυστικῆς Τράπεζας, γιὰ νὰ πάρετε τὴν ἁγία Κοινωνία, καὶ γιὰ νὰ γενῆτε μέτοχοι στὴ φρικτὴ θυσία τοῦ Ἀμνοῦ ποῦ ἐσφαγιάσθηκε γιὰ μᾶς, πρέπει νὰ μιμηθῆτε τοὺς οἰκιακοὺς καὶ τοὺς πιστοὺς ἀκόλουθους τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβ, προτοῦ ν’ ἀνεβοῦνε στὸ βουνὸ Βαιθῆλ. «Ἄρατε — καὶ ὑμεῖς ὡς ἐκεῖνοι τότε — τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλοτρίους τοὺς μεθ’ ὑμῶν, ἐκ μέσου ὑμῶν»· διώξετε κι’ ἐσεῖς ἀπὸ κοντά σας — ὅπως ἔκαναν ἐκεῖνοι τότε — τοὺς ξένους θεοὺς, ποὺ ἔχετε μαζί σας (Γεν. λεί, 2). Τοὺς θεοὺς δηλαδὴ, ποὺ ἐλατρεῦετε ὡς τώρα, μὲ τὴν ἁμαρτωλὴ σας ζωὴ. Παραιτήσετε αὐτοὺς τοὺς θεοὺς τῆς κοσμικῆς ματαιότητος· καὶ διώξετε μακριὰ σας τὰ εἰδῶλα τῶν παθῶν καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν, ποὺ τὰ εἶχατε ὡς τώρα στηλωμένα μέσα στὴν καρδιά σας, καὶ τὰ προσκυνούσατε, καὶ τὰ ἐλιβανίζετε, μ’ ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς σας. Ναί! σηκώσατέ τα ἀπὸ τὴ μέση καὶ ρίψτε τα μακριὰ, πολὺ μακριὰ, μὲ μιὰν πραγματικὴ συντριβὴ ψυχῆς, ποὺ ἀληθινὰ μετάνιωσε· μὲ μιὰ ὀλοκληρωτικὴν ἀποχὴ καὶ μὲ τέλειαν ἀποφασιστικότητα.

Μιμηθῆτέ τους ἐκείνους κι’ ὡς πρὸς αὐτό· τοὺς ξένους δηλαδὴ αὐτοὺς θεοὺς, τὰ μάταια αὐτὰ εἰδῶλά σας ἐμπιστευθῆτέ τα μὲ τὴν ἐξομολόγησι, στὸν πνευματικὸ σας πατέρα τὸν Ἰακώβ, ὅπως κι’ ἐκεῖνοι τότε

«ἔδωκαν τῷ Ἰακώβ τούς θεούς τούς ἀλλοτρίους οἱ ἦσαν ἐν ταῖς χερσίν αὐτῶν»· παράδωκαν στὸν Ἰακώβ τούς ξένους θεούς ποὺ εἶχανε στὰ χέρια τους (Γεν. λε', 4).

Ὁ πνευματικός σας πατέρας, νᾶσθε βέβαιοι, πῶς ἀφοῦ παραλάβη αὐτὰ ποὺ θὰ τοῦ ἐμπιστευθῆτε, δὲν θὰ τὰ μεταχειρισθῆ, μὲ κανένα τρόπο — μὴ τὸ φοβᾶσθε αὐτὸ ποτὲ — γιὰ νὰ σᾶς τὰ ξαναδώσῃ πίσω κάποτε, ἢ γιὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῆ πρὸς ζημία σας ἢ γιὰ νὰ ὠφεληθῆ ὁ ἴδιος. Θὰ τὴν παραλάβη τὴν παρακαταθήκη σας αὐτή, ὅπως τότε παρέλαβε τὰ εἶδωλα ὁ Πατριάρχης, «ὅστις κατέκρυψε αὐτὰ ὑπὸ τὸν τερέβινθον, καὶ ἀπώλεσεν αὐτὰ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας»· τᾶκρυψε κάτω ἀπὸ μιὰ τσικουδιά κι' ἐχαθήκανε ἀπὸ τότες ὡς τούς καιροὺς μας αὐτοὺς (Γεν. λε', 4).

Ἔτσι θὰ κάμῃ κι' ὁ πνευματικός σας πατέρας, Χριστιανοί μου. Τὰ εἶδωλά σας, τὶς ἀμαρτίες σας δηλαδὴ ποὺ θὰ τοῦ ἐμπιστευθῆτε μὲ τὴν ἱερὴν ἐξομολόγησι, θὰ τὶς κρύψῃ κι' αὐτὸς κάτω ἀπὸ μιὰ τσικουδιά ποὺ θὰ σᾶς γιαιτρέψῃ, κι' ἀπὸ τὴν ὁποία σταλάζει, ὅπως ἀπὸ τὸ πεῦκον ἢ ρετσίνα, ἢ συγχώρεσι τῶν ἀμαρτιῶν σας.

Ναί, Χριστιανοί μου, μὴ διστάζετε καὶ μὴ φοβᾶσθε· γιὰτὶ τὶς κρύβει, καὶ τὶς καταχώνει βαθεῖα καὶ τὶς καταχωνιάζει, σὲ τρόπο ποὺ δὲν θὰ τὶς ξαναδῆ πλέον μάτι ἀνθρώπου. Μὰ μήτε κι' αὐτὸς ὁ ἴδιος θὰ τὶς ξαναδῆ καὶ θὰ τὶς ξαναφέρῃ στὸ λογισμό του, ἀπὸ τὴν στιγμή ποὺ τὶς πρωτάκουσε στὴν ἐξομολόγησι ποὺ τοῦ ἐκάνετε.

Δὲν σᾶς ἀπομένει λοιπόν, ὕστερα ἀπ' αὐτό, οὔτε φόβος μήπως φανερωθοῦνε οἱ ἀνομίες σας στὸν κόσμον, οὔτε ὑπόνοια, πῶς θὰ ντροπιασθῆτε καὶ θ' ἀτιμασθῆτε. Γιὰτὶ ὄχι μόνον γίνονται ἄφαντες οἱ ἀμαρτίες σας, ἀλλὰ καὶ χάνονται καὶ σβύνονται σὰν καπνὸς κι' ἐξαφανίζονται στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων σὰν νὰ μὴν ὑπῆρξαν ποτέ· «Καὶ κατέκρυψε αὐτὰ Ἰακώβ ὑπὸ τὴν τερέβινθον, καὶ ἀπώλεσε αὐτὰ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας».

Ἀπόδοσι θεοδόση σπεραντσα

“Οπου ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ

Ἡ ΦΥΓΗ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΤΕΙ ΤΗΝ ΕΚΤΑΣΙ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΑΙΣΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ Ἡ ΛΑΤΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟ ΑΠΗΛΕΝΔΕΤΗ ΜΕ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Ἐντυπώσεις ἀπὸ μίᾳ μακρυνῇ διαδρομῇ

Ἡ ἐποχὴ τοῦ καλοκαιριοῦ ποῦ διανύουμε ἐζωήρευσε περισσότερο τὴν ἐκδρομικὴ κίνησι τοῦ τόπου μας. Τὸ ἐκδρομικὸ πνεῦμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐκδηλώνεται ζωηρότερο ὀλοένα. Ἡ φυγὴ αὐτὴ ἀπὸ τὶς μεγάλες πόλεις καὶ ἡ τροπὴ πρὸς τὸ βουνό, τὴν θάλασσα καὶ τὶς ἄγνωστες χῶρες καὶ πολιτεῖες ἐξειλίχθη σὲ πάθος. Ἐνα πάθος ὄχι ἀξιόμημπο, ἀλλὰ ἄξιο προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως. Ἡ γνωριμία τοῦ Ἑλληνος μὲ χῶρες καὶ μὲ ἀνθρώπους ἀγνώστους του ἀποτελεῖ μίαν παράδοσιν χρονολογουμένην ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ὀμηρικῆς ἐποχῆς. Ἡ φύσις, ἐξ ἄλλου, ὑπῆρξε ἀνέκαθεν μίᾳ λατρείᾳ ἀκατάλυτη διὰ τοὺς Ἑλληνας εἰς τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων. Ἡ φυσιολατρεία εἶχε συνυφανθῆ ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς μὲ τὴν θρησκείαν τὴν ἑλληνικὴν. Θεότητες ἀφιερωμένες εἰς τὴν φύσιν ὑπὸ ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἐτιμῶντο καὶ ἐλατρεύοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων. Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, ἂν κατήργησε εἶδωλα καὶ δοξασίεις ἀσυμβίβαστες πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς, ἀγκάλιασε ἐν τούτοις τὴν φύσιν, ὡς ἀπρόσωπον βεβαίως ἐκδήλωσιν, καὶ τὴν περιέβαλε μὲ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐλογία τῆς. Ἀνέβηκεν εἰς τὰ ὄρη ὁ ἀρχηγὸς τῆς θρησκείας, ὁ Χριστὸς, καὶ ἐξαπέλυσε ἀπὸ τὶς κορυφῆς του τὶς θεῖες ὀμιλίεις του. Ἐβάδισε ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ τὰ θαύματά Του ἐπάνω εἰς τὰ γαλήνια ἢ καὶ τὰ ταραγμένα νερά τῆς ἐδημιούργησαν δεσμὸν ἱερὸν μὲ αὐτήν. Περιῆλθε πόλεις καὶ ἦλθεν εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ ἀγνώστους βεβαίως πληθυσμοὺς διὰ νὰ γνωρίσῃ αὐτοὺς καὶ νὰ γνωρίσουν τὴν θεότητα του. Καὶ ἐν συνεχείᾳ οἱ ἀπόστολοί του ἐξαπελύθησαν εἰς χῶρες καὶ πολιτεῖεις διὰ νὰ μεταλαμπαδεύσουν τὸ φῶς τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὅλες αὐτὲς οἱ ἐκδηλώσεις καὶ κινήσεις, ἂν καὶ περιοριζόμενες εἰς τὸ καθαρῶς θρησκευτικὸν πλαίσιον, ἐδημιούργησαν ἐν τούτοις εἰς τὸ πλαίσιον τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς μετέπειτα ζωῆς μίαν παράδοσιν. Τὸ ἐκδρομικὸ πνεῦμα εἶναι ἀσφαλῶς στενώτατα συνυφασμένο μὲ τὴν παράδοσιν αὐτήν. Ἀλλὰ καὶ δι’ αὐτό, ὅσο κοῖ ἂν ἀποτελῆ ἡ φυγὴ ἀπὸ τὰ κέντρα καὶ ἡ τροπὴ πρὸς τὸ ὕπαιθρον καὶ πρὸς τὶς ἄγνωστες χῶρες εὐκαιρίαν ψυχαγωγίας καὶ ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τὴν τετριμμένην ὕλιστικὴν

βιοπάλην καὶ ζωὴν ἐν γένει, περιβάλλεται καὶ ἀπὸ μίαν πνοὴν θρησκευτικήν. Ἡ θρησκεία καλεῖ τὰ πλήθη τῶν ἐκδρομέων πρὸς τὴν πραότητά της ὅπως καὶ ἡ φύσις. Οἱ δυὸ λατρεῖες, τῆς φύσεως καὶ τῆς θρησκείας, χρησιμεύουν ὡς ὁδηγοὶ πρὸς τοὺς τόπους τῶν ἐκδρομικῶν ἐξορμήσεων. Τὴν πραγματικότητα αὐτὴν τὴν διεπιστώσαμεν καὶ τὴν ἐτονίσσαμεν σὲ ἄλλο σημεῖμά μας. Ξαναγυρίζουμε εἰς τὴν διαπίτωσι αὐτὴν ἐξ ἀφορμῆς μιᾶς καινούργιας προσωπικῆς μας ἐξορμήσεως πρὸς εὐρωπαϊκὰς χώρας τῆς Ἑσπερίας. Ὁμαδικὴ ἢ ἐξόρμησις αὐτὴ μᾶς ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν νὰ χαροῦμε τὴν ἐκδήλωσι τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν προσήλωσίν των πρὸς τὴν θρησκείαν ὡς ἔκφρασι ἀντικειμενική. Σταθμὸς τῶν ἐκδρομέων εἰς κάθε χριστιανικὸ ἐκκλησάκι ἀπὸ τὰ διασπαρμένα εἰς τὸν δρόμον τῆς διαδρομῆς μας εἶτε καὶ μπροστὰ σὲ κάθε μικρὸ εἰκονοστάσι μὲ σβυσμένο καντήλι. Ἡ θρησκευτικὴ ἐκδήλωσις καὶ ζωὴ τῶν μεγάλων πόλεων, ὅπου ὑπάρχουν ἐγκαταστημέναι ὀρθόδοξαι ἑλληνικαὶ κοινότητες μὲ ἐκκλησίας, σχολεῖα καὶ κίνησι, ἀποτελεῖ τὴν πρώτην γνωριμίαν τῶν Ἑλλήνων ἐκδρομέων καὶ ἐπισκεπτῶν τῶν μακρὰν τῆς Ἑλλάδος χωρῶν. Θέμα καὶ ἐκδήλωσις συγκινητική. Ἡ ἀναζήτησις τῆς ἐκκλησίας εἰς τὰς μεγάλας πόλεις τοῦ ἑξωτερικοῦ, τὸ προσκύνημα εἰς αὐτὰς καὶ ἡ χριστιανικὴ ὑπερφάνεια καὶ ἱκανοποίησις διὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἐκκλησίας ὡς μεγάλης προστάτιδος καὶ παραστάτιδος τοῦ ἀποδήμου ἐν διασπορᾷ ὀρθοδόξου ἑλληνισμοῦ.

***

Ἡ Τεργέστη ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους σταθμοὺς τῆς ἐκδρομικῆς μας αὐτῆς ἐξορμήσεως πρὸς τὴν Εὐρώπην. Ἀξίζει νὰ σταθμεύσουμε περισσότερον εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν αὐτὴν μεγαλούπολιν τῆς Ἀδριατικῆς, ποὺ ὑπῆρξε παλαιότερον ἓνα κέντρο ἑλληνοχριστιανικῆς ζωῆς καὶ κινήσεως. Ἐχομε ἀφήσει ἓνα πρωτὶ ἀνοιξιὰτικο ἀκόμη τὴν ὠραία Βενετία μὲ τὴν ἐπίσης παλῆν ἑλληνικὴν καὶ χριστιανικὴν της καὶ σήμερον μορφήν μὲ κατευθύνσιν τὴν Τεργέστην. Ἄν ἡ πόλις τῶν δογῶν μὲ τὰ κανάλια, τὴν ὁμορφίαν, τὸν ἐξωτισμὸν καὶ τὴν ἱστορίαν της προκαλῆ τὸ ἐνδιαφέρον χιλιάδων ἐπισκεπτῶν ποὺ φθάνουν κατὰ πυκνὰ κύματα ἀπὸ διάφορας κατευθύνσεις, ὠθούμενοι ἀπὸ θρησκευτικὰ συναισθήματα καὶ συγκεκριμένα ἀπὸ τὴν γνωριμίαν τοῦ ἐπιβλητικοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Μάρκου, ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον προκαλεῖ γιὰ τοὺς Ἕλληνας περιηγητὰς ἢ ἐπίσκεψιν τῆς Τεργέστης. Συνδεδεμένη ἡ ἱστορία τῆς πόλεως αὐτῆς μὲ μιὰ παλαιότερη ἱστορία ἑλληνικῆς πνευματικῆς καὶ ἐμπορικῆς ζωῆς. Διὰ τὴν κυριότητα τῆς Τεργέστης ἐρίζουν σήμερον τὰ δύο γειτονικά κράτη. Γύρω ἀπὸ τὴν ἕριδα αὐτὴν ἢ σκέψιν συγκεντρώνει τὴν συμβολὴν τῶν Ἑλλήνων στὴν παλαιότερη πνευματικὴ καὶ πολιτισμένη ἀτμόσφαιρα

τῆς μεγάλης αὐτῆς πόλεως με ἐκδηλη πάντοτε τὴν ἑλληνικὴν παρυσία. Ἕλληνες κληρικοὶ διαπρέψαντες, Ἕλληνες ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος καὶ Ἕλληνες παράγοντες σημαντικοὶ καὶ πολύτιμοι τῆς κοινωνίας τῆς πόλεως αὐτῆς. Κάτω ἀπὸ μίαν χριστιανικὴν ἀτμόσφαιραν ὅλη ἡ ἔντονη ἑλληνικὴ παρουσία καὶ ζωὴ. Ὁ τελευταῖος πόλεμος ἐδημιούργησε γιὰ τὴν πόλιν αὐτὴν τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους ἓνα ἰδιόρρυθμο καθεστῶς ποῦ ἀποτελεῖ ἐμπόδιο στὴν κανονικὴ ἀνάπτυξι τῆς πόλεως. Ἡ Τεργέστη, καθὼς τὴν ἀντικρύσαμε κατὰ τὴν ἐπίσκεψί μας, ἐμφανίζεται ἡ παλιὰ ἄρχοντικὴ πόλις με τοὺς εὐρεῖς δρόμους της, τὰ παλιὰ ὑποβλητικὰ σπίτια της, τὶς πλατεῖες της με τὸν διάκοσμό τους ἀπὸ γλάστρες με ποικιλόχρωμα λουλούδια καὶ τὴν ζωηρὴ πάντοτε κίνησί της. Τριακόσιες πενήντα χιλιάδες οἱ κάτοικοί της. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων ἔχει ἀραιωθῆ. Παραμένει ὡς τόσο ἔστω καὶ ὀλιγάριθμη ἡ ἑλληνικὴ κοινότης με τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τὸν ἱερατικὸ προῖστάμενο, τὴν ἐπιτροπὴν του, τὸ ἑλληνικὸν κατηχητικὸν σχολεῖο, εἰς τὸ ὁποῖον διδάσκουν ὁ ἱερεὺς καὶ ἔθελοντῆς Ἕλληνες, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν χορωδίαν. Ἡ ἑλληνικὴ κοινότης τῆς Τεργέστης εἶχε ἐξασφαλίσει ἀπὸ τὶς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ὀγδοῦ αἰῶνος τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἔθνικὴν της ἐλευθερίαν. Ἡ αὐτοκράτειρα Μαρία Θηρεσία εἶχε παραχωρήσει εἰς αὐτὴν ὠρισμένα προνόμια κατοχυρωτικὰ τῆς ἐλευθερίας της αὐτῆς. Ἡ θρησκεία ὑπῆρξε πρωτίστως ὁ πρῶτος σκοπὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς πόλεως αὐτῆς. Διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἐπέδιώξε καὶ ἐπέτυχε ἓνα μεγάλο μέρος τῶν προνομίων της. Τὸ 1751 ἐκτίσθηκε ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τὴν συγκυριότητα ὅμως τοῦ ὁποῖου διεξεδίκησαν πολὺ συντόμως καὶ ἄλλοι εὐνοεῖς ὀρθόδοξοὶ ποῦ προσέφυγαν εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀδριατικὴν πόλιν. Τὸ 1787 οἱ Ἕλληνες ἔκτισαν τὸν σημερινὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τὸ 1801 ἑλληνικὴν σχολὴν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐδίδαξαν διακεκριμένοι διδάσκαλοι. Εἰς τὴν Τεργέστην τὸ 1798 συνελήφθη καὶ ὁ Ρήγας ὁ Φερραῖος. Με τοὺς δύο τελευταίους πολέμους ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποτελούντων τὴν ἑλληνικὴν κοινότητα ἐλαττώθηκε αἰσθητὰ. Ἀντίθετα ὅμως πρὸς τὴν ἐλάττωσι τοῦ ἀριθμοῦ των ηὐξήθη τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα τῶν ὀλίγων ἔστω ποῦ ἀπέμειναν. Δὲν ἀποκρύπτουν ὅτι ἡ θρησκεία ἀποτελεῖ διὰ τοὺς Ἕλληνας αὐτοὺς μέσα εἰς τὸν κλοιὸν τῶν ἑτεροδόξων καὶ ἄλλοθινῶν τὸν καλλίτερον συμπαραστάτην καὶ σύμμαχόν των. Ἡ εὐλάβειά των πρὸς τὴν θεοῖα ἔχει ἐξελιχθῆ σὲ μιὰ ἀκλόνητη συνείδησι συυφασμένη με τὴν ἔθνικὴν τους συνείδησι. Τὸ ἐκκλησιαστικὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου κάθε Κυριακὴ καὶ κάθε ἑσπέρτην μαρτυρεῖ τὴν προσήλωσιν τῶν Ἑλλήνων τῆς μεγάλης αὐτῆς εὐρωπαϊκῆς πόλεως πρὸς τὴν θρησκείαν. Ὁ ἑλληνοχριστιανικὸς πολιτισμὸς ἔχει ἀφήσει ἑκδηλὰ τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεως καὶ ἐπικρατήσεως του μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων

τῆς Τεργέστης πού διατηροῦν τὸ ἴχνη αὐτὰ ὡς μίαν ἱερὴ κοί εὐλαβικὴ παράδοσι.

***

Οἱ Ἕλληνες ἐπισκέπτες τῆς ἡμέρας αὐτῆς ἀποχωριζόμεθα τῆς Τεργέστης μὲ εἰλικρινῆ θλίψι καὶ μὲ πλήθος ζωηρῶν ἀναμνήσεων καὶ ἐντυπώσεων. Ὁ ἀνηφορικὸς δρόμος πού ἀνεβαίνουμε ἀφίνωντας πίσω τὴν πόλι εἶναι μιὰ περιοχὴ ἀπὸ κομψὲς βίλλες παληὲς μὲ κήπους γύρω καὶ μὲ ὀλοπράσινες κληματαριὲς σὲ πολλὰς ἀπ' αὐτὲς καὶ μὲ λουλούδια στὰ παράθυρα. Εἶναι τὰ θέρετρα τῶν πλουσίων τῆς Τεργέστης πού καλοκαίρευαν ἄλλοτε καὶ οὐχὶ ὀλίγοι Ἕλληνες πρόκριτοι καὶ ἄρχοντες τῆς μεγάλης αὐτῆς πόλεως. Δεῖγμα καὶ ἴχνος τῆς παρουσίας των ἓνα μικρὸ ἐξωκκλήσι πού κάποτε εὐλαβικὰ χέρια Ἑλλήνων καὶ Ἑλληνίδων ἀνάβουν τὸ καντήλι του ξεκινώντας ἀπὸ μακρυνὴ ἀπόστασι πού χωρίζει τὴν περιοχὴ αὐτὴ ἀπὸ τὴν πόλι. Μιὰ Κηφισιά ἢ περιοχὴ αὐτὴ μὲ μιὰ βιβλικὴ θῆ ἔλεγε κανεὶς γαλήνη πού ἀπλώνεται σὲ ὅλη τὴν παραμεθόριον ἔκτασι μὲ τὸν Σαῦο πού κυλᾷ ἀκούραστα γύρω. Σὲ μικρὴ ἀπόστασι ἀπὸ τὴν συνοριακὴ γραμμὴ ἀρχίζει ὁ δρόμος πρὸς τὴν Σλοβενία. Τὰ πρῶτα χωριά της εἰσάγουν τὸν ἐπισκέπτη σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα πολιτισμοῦ. Καὶ ἡ Λουμπλιάνα κατόπι ἢ πρωτεύουσα ἀποκαλύπτεται κατὰ τρόπο πού προκαλεῖ ἔκπληξι. Μιὰ πόλις πού παρ' ὅλες τὶς περιπέτειές της διατηρεῖ τὴν μορφὴ της μὲ τὰ ἀρχοντικά σπιτία της, μὲ τοὺς γοθτικούς πύργους καὶ μὲ τὰ ὑψηλὰ καμπαναριὰ τῶν ἐκκλησιῶν της. Εἶναι δειλινὸ τὴν ὥρα πού διασχίζουμε τὴν μεγάλη αὐτὴ σλοβενικὴ πολιτεία. Γύρω μας συμφωνίες ἐκκλησιαστικὲς ἀπὸ καμπάνες πού καλοῦν τοὺς πιστοὺς στὸν ἔσπερινό. Τὸ θρησκευτικὸ αἶσθημα διατηρεῖται πάντοτε στὴν περιοχὴ αὐτὴ ἀμετάβλητο καὶ ἀναλλοίωτο. Καὶ ἡ θρησκευτικὴ συνείδησις τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι στενωτάτα συνυφασμένη μὲ τὴν ἔθνικὴ των συνείδησι. Πρέπει νὰ ἐπικοινωνήσῃ κανεὶς μὲ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς κατοίκους γιὰ νὰ ἀντιληφθῇ τὴν πραγματικὴν ἐκείνοι πού εἶμασθαι πάντοτε, σᾶς τονίζουν, παρ' ὅλη τὴν προσπάθειαν τῶν γειτόνων νὰ τοὺς ἀφαιμώσουν πρὸς αὐτοὺς. Πιστοὶ εἰς τὴν ἔθνολογικὴν τους καταγωγὴν οἱ Σλοβένοι γιὰτί, καθὼς σᾶς τονίζουν, ἔχουν προστάτη τοὺς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἁγίους πού λατρεύουν. Ἡ θρησκεία ἀποτελεῖ γι' αὐτοὺς ἓνα πανίσχυρο ὄπλο πού τοὺς κρατεῖ ἀκλόνητους ἐπάνω στὸ βᾶθρο τῆς ἔθνικῆς των πίστεως. Ὁ δρόμος πού κατηφορίζουμε τῶρα πρὸς τὴν Κροατία εἶναι ὁ δρόμος τῆς ἐπιστροφῆς μας πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Γιὰ πολλὴ ὥρα ὅμως μαζί μὲ τὸν Σαῦο μᾶς παρακολουθεῖ στὸ δρόμο μας, ἡ ζωὴ, ἡ κίνησις καὶ ἡ ἱστορία της Σλοβενίας. Καὶ ὡσὰν νὰ μᾶς προβα-

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓῆ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Ὁ Θεὸς μᾶς ἀνταμείβει πλουσιοπάροχα
γιὰ τὸ καλὸ ποὺ κάνομε.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἅγιους Πατέρες μοῦ διηγήθηκε τὴν παρακάτω ἱστορία.

Ἦτανε, λέει, κάποιος, ποὺ τὸν ἐλέγανε Μαγιστριανὸ καὶ ποὺ τὸν ἔστειλαν κάπου γιὰ νὰ μεταδώσῃ μιὰ βασιλικὴ προσταγή. Στὸ δρόμο λοιπὸν ποὺ ἐπήγαινε βρῆκε πεσμένο κατα γῆς κάποιο φτωχὸ πεθαμένο κι' ὀλόγυμνο.

Καθὼς τὸν εἶδε λοιπὸν, τὸν εὐσπλαγχνίσθηκεν ἡ καρδιά του καὶ τὸν ἐσυμπόνεσε· καὶ εἶπε στὸν ἄνθρωπο ποὺ ἔκανε τὸν ἀγωγιάτη του· Πάρε τ' ἄλογο καὶ προχώρησε λιγάκι κι' ἐγὼ θάρθω... Κι' αὐτὸς ξεπέζεψε κι' ἔβγαλε κάποιο ἀπὸ τὰ φορέματά του καὶ μ' αὐτὸ σκέπασε τὸν πεθαμένο· Κι' ὕστερα προχώρησε.

Δὲν πέρασε λοιπὸν ἀπὸ τότες πολὺς καιρὸς καὶ τὸν ξανάστειλαν σὲ μιὰν ἄλλην ὑπηρεσία. Καὶ τὴν ὥρα ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ τὴν πολιτεία,

---

δίζουσι οἱ καμπάνες τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Λιουμπλιάνας στὴν πρόσκλησι τῶν πιστῶν γιὰ τὸν ἔσπερινό....

***

Ἐκάμαμε παρέκκλισι ἀπὸ τὸ καθαρῶς ἐκκλησιαστικὸ πλαίσιο τοῦ σημειώματός μας. Θὰ πρέπει ὅμως σὲ κάθε προσφερομένη εὐκαιρία ὁ ὀρθόδοξος καὶ ὁ οἰοσδήποτε ἄλλος χριστιανὸς νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν φυγὴν του ἀπὸ τὴν μόνιμη παραμονή του. Νὰ ἀναζητῆ καὶ νὰ ἀνευρίσκῃ μέσα στὴν φύσι μιὰ καινούργια ζωὴ καὶ νὰ θαυμάζῃ τὴν φύσι ὡς τὸ μεγάλο ἔργο τῆς δημιουργίας τοῦ Πλάστου. Εἰς τίς φωνές τίς σιγανές ἔστω τῆς φύσεως θ' ἀκούῃ πάντοτε ὁ χριστιανὸς τὸν ὕμνο καὶ τὴν δοξολογία πρὸς τὸν Δημιουργό. Καὶ ἡ θρησκεία θὰ τὸν παρακολουθῆ ὡς ὁ καλύτερος προπομπὸς εἰς τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ ἀσυλλήπτως ὠραίου καὶ τῶν μεγάλων ἰδανικῶν.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

δὲν ξέρω πῶς, ξαφνιάσθηκε τ' ἄλογό του, κι' ἔπεσε καταγῆς κι' ἔσπασε, μὲ τὸ πέσιμό του αὐτό, τὸ πόδι του.

Τὸν ἐπήρανε λοιπὸν σηκωτὸ καὶ τὸν πήγανε στὸ σπίτι του κι' ἐπονοῦσεν ὁ ἄμοιρος πολὺ, καὶ κυριολεκτικὰ χαροπάλευε. Κι' ὅταν περάσανε πέντε ἡμέρες, καταμελάνιασε τὸ ποδάρι του· καὶ οἱ γιατροί, σὰν τὸ εἶδανε σὲ τέτοιο χάλι, ἀποφασίσανε νὰ τοῦ τὸ κόψουνε, γιὰ νὰ μὴ γαγγραινιάσῃ κι' ὀλόκληρο τὸ κορμί του. Ὁρίσανε λοιπὸν νὰ γίνῃ αὐτὸ τὴν ἐρχόμενην ἡμέρα.

Σὰν τᾶκουσεν αὐτὸ ὁ Μαγιστριανὸς ἔπεσε σὲ θλίψη βαθεῖα κι' ἔκλαιγε γιὰ τὸ κακὸ καὶ γιὰ τὴν συμφορὰ πού τὸν βρῆκε. Κι' ὅλη τὴν νύχτα δὲν μπόρεσε νὰ κλείσῃ μάτι, παρὰ θρηνολογοῦσε ξάγρυπνος. Τὴν ὥρα λοιπὸν πού ἐγλυκοχάραζε, εἶδε μέσα στὸ σῦθαμπο ἕναν ἄνθρωπο νὰ μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα, ποῦτανε λίγο ψηλότερα ἀπὸ τὸ κρεββάτι του, καὶ νὰ προχωρῆ κατεβαίνοντας τὰ σκαλιὰ πρὸς τὸ μέρος του. Καὶ στὸ τέλος στάθηκε ἀπὸ πάνω του καὶ τοῦ εἶπε· — Γιατὶ κλαῖς καὶ γιατί θρηνολογοῦς καὶ βογγᾶς ἔτσι;

Καὶ τ' ἀπάντησεν· — Τί θέλεις νὰ κάνω, κύριε; Ἔσπασα τὸ ποδάρι μου κι' αὔριο θάρθουνε οἱ γιατροὶ νὰ μοῦ τὸ κόψουνε!

Κι' αὐτὸς τ' ἀποκρίθηκε. — Δεῖξέ μου τὸ ποδάρι σου. Κι' ὅταν τοῦ τᾶδειξεν, ἔσκυψε καὶ τοῦ τᾶλειψε μὲ μιὰν ἀλοιφή καὶ τοῦ εἶπε· — Σήκω τώρα ὄρθιος καὶ περπάτησε. Κι' ὁ Μαγιστριανὸς τοῦ εἶπε· — Δὲν μπορῶ, κύριέ μου, γιὰτὶ εἶναι σπασμένο.

— Στηρίξου λοιπὸν ἐπάνω μου, τοῦ εἶπεν ἐκεῖνος. Καὶ στηρίχθηκε. Καὶ σηκώθηκε ὄρθιος, καὶ περπάτησε σὰν νὰ μὴν εἶχε πάθει τίποτε καὶ σὰν νᾶτανε ὀλόγερος.

Καὶ τοῦ εἶπε τότε αὐτὸς τοῦ παρουσιάσθηκεν ἔτσι ξαφνικὰ ἐμπρὸς του· — Βλέπεις; Ἐγιατρεύτηκες ὅλως διόλου! Ξαπλώσου λοιπὸν τώρα στὸ κρεββάτι σου καὶ πάψε ἀπὸ τὸ νὰ στενοχωριέσαι. Καὶ τοῦ πρόσθεσεν ἀκόμα μερικὰ λόγια γιὰ τὴν ἐλεημοσύνη καὶ πῶς ὁ Κύριος εἶπε· — «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται». Ἄνηλεος, τοῦλεγε, θᾶναι ὁ Κριτὴς μας μονάχα γι' αὐτοὺς πού δὲν ἔχουνε μέσα τους συμπόνια καὶ πού δὲν κάνουνε ἔλεος σὲ κανένα.

Ἔστερα ἀπ' αὐτὰ, τὸν ἀποχαιρέτησε, λέγοντας. — Γεῖά σου, ὁ Θεὸς ἄς εἶναι μαζί σου. Κι' ὁ Μαγιστριανὸς τὸν ἀρώτησε — Γιατὶ φεύγεις; πού πᾶς τώρα; Κι' ἐκεῖνος τοῦ εἶπε· Τί μὲ θέλεις; Τώρα πλέον δὲν μὲ χρειάζεσαι... Ἔγινες πλέον ὅλως διόλου καλά...

Καὶ τοῦ ξαναεἶπεν ὁ Μαγιστριανὸς — Γιὰ τ' ὄνομα τοῦ ἀγίου Θεοῦ, πές μου, κύριέ μου, ποιὸς εἶσαι; Καὶ τ' ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος· — Γιὰ κύτταξέ με καλά; τὸ ξέρεις αὐτὸ τὸ φόρεμα πού φορῶ; Κι' ὁ Μαγιστριανὸς τὸ κύτταξε καὶ τὸ γνώρισεν. — Ναί, τὸ ξέρω, τοῦ εἶπε· εἶναι, κύριέ μου, δικό μου.

Και τοῦ ξαναεῖπεν τότες ἐκεῖνος· — Ἐγὼ λοιπὸν εἶμαι ἐκεῖνος, ποῦ τὸν βρῆκες πεθαμένο και ὀλόγυμνο μέσα στοῦ δρόμο, και ποῦ ἔβγαλες τὸ ροῦχό σου και τὸν ἐσκέπασες. Και μ' ἔστειλεν ὁ Θεὸς γιὰ νὰ σὲ γιαιτρέψω. Σ' ὄλη σου λοιπὸν τὴν ζωὴ νὰ μὴν πάψης νὰ τὸν εὐχαριστῆς.

Κι' ὅταν τὰ εἶπεν αὐτά, ἀνέβηκε τῆ μικρῆ τῆ σκάλα, και ξαναβγῆκεν ἀπὸ τὴν ἴδια πορτοπούλα ποῦ μπῆκε, και χάθηκε ἀπὸ μπροστά του. Κι' ὁ Μαγιστριανὸς δὲν ἔπαυεν ἀπὸ τότε νὰ δοξολογᾷ τὸν Θεό, και νὰ μοιράζη ἀπλόχερα στὴ φτωχολογιά ἀπὸ τὰ καλά και τ' ἀγαθὰ ποῦ τοῦ εἶχε στείλει ὁ καλὸς Θεός.

Ἡ μοναξιά εἶναι εὐλογημένη ἀπὸ τὸν Θεὸ κι' ὠφελεῖ περισσότερο τὴν ψυχὴ μας.

Ὁ μεγάλος Ἀρσένιος, κι' ὅταν ἀκόμη δὲν εἶχε ἐγκαταλείψει τὰ ἐγκόσμια, ἀγαποῦσε μὲ πάθος, και εἶχε τὸν νοῦ του στραμμένο πάντα του πρὸς τὴν ἡσυχαστικὴ ζωὴ· και γι' αὐτὸ δὲν ἔκανε τίποτες ἄλλο, παρὰ νὰ παρακαλῆ πάντα τὸν Θεό, νὰ καταξιωθῆ νὰ τὴν ἀπολαύσῃ.

Κάποτε λοιπὸν ποῦ ἦτανε βυθισμένος στὴν προσευχή, τοῦ φάνηκε πῶς ἄκουσε κάποια φωνή, ποῦ ἐρχόντανε ἀπὸ ψηλὰ και ποῦ τοῦ λέγε — «Ἀρσένιε Ἀρσένιε, ξέκοψε ἀπὸ τὴν ὀχλαοὴ κι' ἀπὸ τῆς ἔγνοιες τοῦ κόσμου και θὰ σωθῆς...»

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ λοιπὸν ἐκεῖνη πᾶκουσε τὴν φωνὴν αὐτῆ, δὲν ἀνάβαλλε και δὲν κρατήθηκε πλέον, παρὰ καταπατίσθηκεν ἀμέσως νὰ πραγματοποιήσῃ τὴ μυστικὴ του ἔφεση· και παρατώντας ἀποφασιστικὰ τὸν κόσμο και τῆς μέριμνές του κατέφυγε σὲ μιὰ σκῆτη και κατατάχθηκε σ' αὐτὴν σὰν ἀδελφός. Και σὲ λίγο καιρὸ τοὺς ἐπέρασεν ὄλους στὴν ἀρετὴ και στὴν ἄσκηση. Σ' αὐτὸ τὸν ἐβοήθησε πολὺ, τὸ ὅτι δὲν ἦτανε ὡς τὴ στιγμὴν ἐκείνην ὄλως διόλου πρωτόμαθος κι' ἀδοκίμαστος· ἀλλὰ ὅτι και προτῆτερα, ὅταν ἐζοῦσε δηλαδὴ μέσα στὴν Παλατιανὴ τύρρη, κατέβαλε κάθε προσπάθεια νὰ ζῆ ἐνάρετα και μὲ φόβο Θεοῦ, και καταπονοῦσε τὸ σῶμά του μὲ ἀσκητικούς μόχθους μεγάλους και μὲ ταλαιπωρίες. Γι' αὐτὸ, κι' ὅταν ἐπῆγε και κατατάχθηκε σὰν ἀδελφός στὴ σκῆτη, ξεπέρασε σὲ λίγο καιρὸν ὄλους τοὺς Πατέρες· και τὸν εἶχανε σὰν ὄδηγό τους και σὰν δάσκαλό τους.

Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο ἀγαποῦσεν ὑπερβολικὸ τὴ μοναξιά και τὴν ἀπόλυτην ἡσυχία και γαλήνη, κι' ἔκανε κάθε τρόπο ν' ἀποφεύγῃ τῆς συναναστροφές. Και ἦτανε δυσκολοπλησίαστος· γιαιτὶ ἠθελε νὰ ναι πάντα μονάχος του, κι' «ἐνώπιος ἐνωπίω» νὰ συναναστρέφεται μὲ τὸ Θεό. Γι' αὐτὸ και τὸ κελλί του ἐφρόντισε νὰ ναι δυὸ τρεῖς ὄρες δρόμο μακρὰ ἀπὸ τ' ἄλλα.

Κάποτε λοιπόν ένας αδελφός εκυριεύθηκεν από τον πόθο να ιδῆ, από κοντά και να γνωρίση τον Ἀρσένιο, και για να τὸ κατορθώση κατέφυγε στους ἐκκλησιαστικούς ἄρχοντες και τοὺς παρακαλοῦσε νὰ τὸν συντρέξουνε για νὰ τὸν ιδῆ... Τοῦ ἐδώσανε λοιπόν κάποιον ἀδελφό, για νὰ τὸν ὀδηγήσῃ και νὰ τὸν συντροφέψῃ ὡς τὸ κελλί του. Κι' ὅταν ἐφθασαν κτυπήσανε μὲ διάκριση τὴ θύρα και τὸν παρακαλοῦσανε και οἱ δύο τους νὰ τοὺς δεχθῆ. Κι' ὁ Ἀρσένιος τοὺς ἀνοιξε, και τοὺς ἐδέχθηκεν πρόθυμα, και τοὺς ἐκαλοχαιρέτησε. Καὶ ὕστερα ἀπ' αὐτὸ ἐκαθήσανε, χωρὶς νὰ βγάζουνε ἄχνα και χωρὶς νὰ μιλοῦνε καθόλου. Κι' οὔτε ὁ Ἀρσένιος τοὺς ἔλεγε τίποτε, οὔτε κι' ἐκεῖνοι ἀνοίξανε τὰ χεῖλη τους.

Σὰν ἐπέρασαν λοιπόν ἔτσι κάμποσες ὥρες, κι' ὁ Γέροντας δὲν ἔβγαλε οὔτε μιὰ λέξη ἀπὸ τὸ στόμα του, ἐκεῖνος ποὺ συντρόφευε τὸν ξένο, μὲ τὸν σκοπὸ νὰ τοῦ δείξῃ τὸ κελλί του, τοῦ εἶπε: — Ἐγὼ δὲν χρειάζομαι πλέον και θὰ γυρίσω πίσω. Κι' ἐκεῖνος τ' ἀπάντησε: — Θάρθω κι' ἐγὼ μαζί σου, γιατί εἶναι μάταιο και δὲν ὠφελεῖ σὲ τίποτε, τὸ νὰ καθήσωμε περισσότερο. Σηκωθήκανε λοιπόν και οἱ δύο τους κι' ἐφύγανε...

Σὰν ἐξεμάκρυναν λοιπόν λίγο, ὁ ξένος ἐζήτησεν ἐπίμονα ἀπὸ τὸν σύντροφό του νὰ τὸν πάῃ στὸν Μωϋσῆ, ποὺ προτήτερα ἦτανε ληστής. Κι' ὅταν ἐπήγανε, τοὺς ἐδέχθηκεν ἐκεῖνος, μὲ μεγάλην ἐγκαρδιότητα, κι' ἐκουβέντισε μαζί τους ἐλεύθερα πολλὴν ὥρα. Κι' ἀφοῦ τοὺς ἔβαλεν ν' ἀναπαυθοῦνε και τοὺς ἐπεριποιήθηκε πολὺ, τοὺς ἄφησε νὰ φύγουνε. Κι' ὅταν ἐξεμάκρυναν, ρώτησε τὸν ξένον ὁ ἀδελφός: — «Πές μου τώρα τὴ γνώμη σου, ἀδελφέ μου. Ποιὸς ἀπὸ τοὺς δύο τους σοῦ φαίνεται πὼς εἶναι ἀνώτερος στὴν ἀρετή;» Κι' ἐκεῖνος τ' ἀποκρίθηκε: — «Αὐτὸς ποὺ μᾶς ἐπεριποιήθηκε και ποὺ μᾶς ἐξεκούρασε».....

Τῶμαθε λοιπόν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα κάποιος ἀπὸ τοὺς μεγάλους Γέροντες κι' ἔπεσε σὲ ἀπορία, ποιὸς ἀπὸ τοὺς δύο φέρθηκε καλύτερα και σὲ ποιὸν ἔπρεπε νὰ δώσῃ τὸ δίκιο. Κι' ἐπειδὴ δὲν μπορούσε νὰ τὸ ξεδιαλύνη, παρακαλοῦσε τὸν Θεὸ νὰ τοῦ τὸ φανερώσῃ.

Βλέπει λοιπόν στὸν ὕπνο του ἕνα ποτάμι και δύο πλοῖα νὰ ταξιδεύουνε. Καὶ στὸ ἕνα ἀπ' αὐτὰ εἶδε τὸν Ἀρσένιο ν' ἀναπαύεται και νὰ κάνῃ τὸ ταξίδι του ἤσυχα ἤσυχα, περιτριγυρισμένος ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Καὶ στ' ἄλλο εἶδε τὸν Μωϋσῆ, ποὺ ἦτανε τριγυρισμένος ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ και τοῦ δίνανε νὰ φάῃ μελωμένες κερήθρες.

Ἐβγαλε λοιπόν τὸ συμπέρασμα, πὼς και οἱ δύο τους ἔχουνε ξεχωριστὴ θέση κοντὰ στὸ Θεό. Πὼς ἡ σιωπὴ ὁμως τοῦ Ἀρσένιου εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ τὴν φιλόξενον διάθεση τοῦ Μωϋσῆ. Γιατὶ τὸν μὲν Ἀρσένιο τὸν συμπαράστεκεν τὸ θεῖον Πνεῦμα, τὸν δὲ Μωϋσῆ

Ζητήματα Χριστιανικής Ήθικης

ΕΚΕΙ ΠΟΥ Ο ΕΑΥΤΟΣ ΜΑΣ ΕΧΕΙ ΤΟΝ ΛΟΓΟ

Α'. Οί πράξεις του ανθρώπου κρίνονται ἀφ' ἐνὸς ἀπὸ τῆ συνείδησί του κι' ἀφ' ἐτέρου ἀπὸ τὸ κοινωνικὸ σύνολο, ὅταν καὶ σὲ ὅποιο μέτρο γίνονται ἀπ' αὐτὸ ἀντιληπτές. Κατὰ τὸ Εὐαγγέλιο, τὸν βίον μας πρέπει νὰ τὸν ρυθμίξῃ καὶ νὰ τὸν μορφοποιῇ ἡ ἴδια ἡ φωτισμένη ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα συνείδησίς μας κι' ὄχι τὸ μέτρο στὸ ὅποιο ἐξικνεῖται ἡ ἀντίληψις καὶ γνῶσις τῶν ἄλλων ἀνθρώπων γιὰ τὶς πράξεις μας. Ἡ κατὰ τὴ δευτέρῃ περιπτώσει ἐλλιπής κι' ὄχι ἀγνή συμμόρφωσις πρὸς τὶς θεῖες ἐντολές καὶ τοὺς συμφῶνους μ' αὐτὲς ἀνθρωπίνους νόμους καὶ κοινωνικὰ θέσμια καταδικάσθηκε ἀπὸ τὸν Κύριον στὸ πρόσωπο τῶν Φαρισαίων, ποὺ ὅ,τι καλὸ καὶ θεάρεστο ἔκαναν, τὸ ἔκαναν μόνο «πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις» (Ματθ. κγ', 5).

Ὁ βίος μας, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ στὰ κίνητρα κάθε πράξεως, δὲν ἐλέγχεται πλήρως ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη κοινωνία κι' οὔτε πρέπει νὰ εἶναι ἀπλῶς μιὰ συμμόρφωσις πρὸς ὅ,τι ἐπιτάσσουν οἱ ἀνθρώπινοι νόμοι. Τὸ ἠθικὸ καὶ θρησκευτικὸ ὕψος κάθε ἀγαθῆς πράξεως ἐγκείται

οἱ Ἄγγελοι τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ. Ἡ δὲ μελωμένη κερήθρα ποὺ τὸν ἐταΐζαν οἱ ἄγγελοι ἐσυμβόλιζε, πῶς ἡ φιλοξενία εἶναι μεγάλο καλόν. Τὸ ὅτι ὅμως ἡ χάρις τοῦ θεοῦ Πνεύματος ἐπερίσσευε κι' ἀναπαύοτανε περισσότερο στὸν ἡσυχαστικὸ τρόπο τῆς ζωῆς τοῦ Ἀρσένιου τὸ φανερῶνει κι' αὐτὸ ποὺ θὰ εἰπῶ.

Κάποτε δηλαδὴ πῆγε νὰ τὸν βρῇ κάποιος Γέροντας, ποὺ εἶχε τὸν πόθο νὰ τὸν συντύχη καὶ νὰ κουβεντιάσῃ μαζί του καὶ νὰ ὠφεληθῇ. Κι' ἐπειδὴ βρῆκε τὴν πόρτα τοῦ κελλιοῦ του κλειστή καὶ δὲν ἤθελε νὰ κτυπήσῃ, γιὰ νὰ μὴν τὸν ἀνησυχῆσῃ, ἐκάθησε κι' ἐπερίμενε. Σὲ λίγην ὥραν ὅμως σηκώθηκεν ὀρθὸς κι' ἀπὸ ἓνα μικρὸ παραθυράκι τοῦ κελλιοῦ του προσπάθησε νὰ τὸν ἰδῇ τί ἔκανε. Καὶ τότες ἐσάστισε· γιὰ τὸν ἀντίκρυσεν ἡ ἀκτινοβολία, σὰν νὰ τὸν περιτριγύριζε λάμψη καὶ φωτιά. Γιὰ νὰ τὸ καταξιωθῇ ὅμως αὐτό, θὰ εἶπῃ πῶς κι' αὐτὸς ἦτανε ἄξιος νὰ ἰδῇ ἓνα τέτοιο θέαμα.

Ἔστερα λοιπὸν ἀπὸ λίγο τοῦ κτύπησε τὴν πόρτα καὶ ξεπρόβαλεν ὁ Ἀρσένιος. Κι' ὅταν τὸν εἶδε σαστιμένον, τὸν ἀρώτησε· — Εἶσαι, ἀδελφέ μου, ἐδῶ ἀπὸ πολλὴν ὥρα; Μήπως σοῦ συνέβηκε τίποτα καὶ φαίνεσαι ταραγμένος γιὰ μήπως εἶδες τίποτε; Κι' αὐτὸς τὸν ἐβεβαίωσε πῶς δὲν εἶδε...

Ἀπόδοση ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

πάντοτε στο δέον, πού καθορίζει ή προσωπική συνείδησις, στὸν ἠθικὸ καὶ θρησκευτικὸ αὐτοέλεγχο. Αὐτὸς μόνον ἐξασφαλίζει τὴν καθαρὴ καὶ πλήρη ὕπαρξι ἠθικότητος καὶ θρησκευτικότητος. Θαυμάσια ἐκφράζει τὴν ἀλήθεια αὐτὴ ἕνας νεώτερος φιλόσοφος, γράφοντας: «Τελεία ἀνδρεία εἶναι τὸ νὰ πράττη κανεὶς χωρὶς νὰ ὑπάρχουν μάρτυρες ἐκεῖνο, πού θὰ ἦταν ἱκανὸς νὰ πράττη ἐνώπιον ὄλου τοῦ κόσμου».

Β'. Αὐτοκυριαρχία εἶναι τὸ νὰ μπορῆ κανεὶς νὰ ἀσκῆ ἀποτελεσματικὸ ἔλεγχο πάνω στὰ πάθη του, ἐπιβάλλοντας στὶς ἀντίθετες πρὸς τὸ θεῖο θέλημα σωματικές καὶ ψυχικές του ροπές τὸ καθεστῶς αὐτοῦ τοῦ θελήματος, πρὸς τὸ ὅποιο εἶναι τουτισμένη κι' ἡ δική του θέλησις. Ἡ αὐτοκυριαρχία εἶναι γνῶρισμα τοῦ ἀληθινοῦ χριστιανοῦ. Ὁ ἀληθινὸς χριστιανὸς ἔχει τὴ βούλησί του ὀρθὰ προσανατολισμένη πρὸς τὸ ἅγιο θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἡ βούλησίς του ἐνισχύεται ἀπὸ τὴ θεία χάρι καὶ μπορεῖ ἔτσι νὰ κυριαρχῆ πάνω στὶς ἐφάρμαρτες τάσεις τῆς σαρκὸς καὶ τῆς ψυχῆς. Ἡ τελεία αὐτοκυριαρχία εἶναι τὸ ὠμέγα τῆς προόδου στὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ καὶ τευτίζεται μὲ τὴ λεγόμενη καὶ τόσο ἐπαινεύμενη ἀπὸ τοὺς ἀσκητικούς Πατέρες ἀπάθεια. Στὰ προηγούμενα οὐτάδια, εἶναι ἕνα δυναμικὸ φαινόμενο, πού, ὅταν ὑπάρχη πλήρης παράδοσις στὴ χάρι τοῦ Θεοῦ κι' ὅταν καταβάλλεται κάθε προσπάθεια ἐκ μέρους τοῦ πιστοῦ, μεταμορφώνει τὴν ἐπιδίωξι σὲ πραγματικότητα. Ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος γράφει: «Ἐτερον τὸ ἀνθίστασθαι καὶ πολεμεῖν τοῖς ἐχθροῖς καὶ ἔτερον τὸ τελείως ἠττησάι καὶ ὑποτάξαι καὶ θανατῶσαι οὐτούς· τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, ἀγωνιστῶν καὶ γενναίων τὴν ἀσκησιν· τὸ δὲ δεύτερον, ἀπαθῶν καὶ τελείων» (Κεφάλαια Πρακτικὰ καὶ Θεολογικά, ἑκατοντ. Α' 97, ἔκδ. DARROUZES, PARIS 1957, σ. 69). Ἡ αὐτοκυριαρχία, λοιπόν, εἶναι μιὰ ιδιότης, πού κυριολεκτεῖται στὸν ἀτελεῖ, ἀλλὰ ἀγωνιζόμενο χριστιανὸ πῖο πολὺ ἀπ' ὅ,τι στὸν τέλειο κι' ἀπαθῆ.

Γ'. Αὐτοπεποίθησις εἶναι τὸ νὰ στηρίζεται κανεὶς στὶς προσωπικές του δυνάμεις (διανοητικές, πνευματικές, θυμικές, ὕλικές). Ἡ αὐτοπεποίθησις, ὅταν εἶναι λογικὴ καὶ μετρημένη, δηλαδὴ ὅταν δὲν τῆς λείπη ἡ ἀντίληψις τῶν ὀρίων τῶν προσωπικῶν μας δυνάμεων, ὅταν ὑπάρχη συνείδησις τῶν ἀντικειμενικῶν δυσκολιῶν κι' ὅταν δὲν ὑποτιμᾶται ἡ βοήθεια, πού μπορεῖ νὰ μᾶς δοθῆ, εἶναι προτέρημα καὶ προὐδὸν ὑγιοῦς αὐτογνωσίας. Ὅταν ὅμως εἶναι παράλογη κι' ἄμετρη, ἀποτελεῖ ἠθικὸ μειονέκτημα κι' ἀμαρτωλὴ κατάστασι. Εἶναι προὐδὸν ἐγωπάθειας κι' ἔρχεται σὲ ἀντίθεσι πρὸς τὶς ἀρετές τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς σεμνότητος.

Κλασσικὸ παράδειγμα γιὰ τὴν αὐτοπεποίθησι τοῦ δευτέρου εἴδους προσφέρει ἡ Καινὴ Διαθήκη τὸν κορυφαῖο μαθητὴ τοῦ Κυρίου,

ΚΡΙΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

«ΑΔΟΛΕΣΧΙΑ ΦΙΛΟΘΕΟΣ»

Κατωτέρω δημοσιεύομεν ἀποσπασματικὰς κρίσεις περὶ τοῦ τετάρτου ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς «Ἐκκλησίας» δωρεὰν διανεμομένων εἰς τοὺς ἐφημερίους μας βιβλίων, τῆς «Ἀδολεσχίας Φιλοθέου» τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως, ἡ ὁποία ἀπεδόθη εἰς τὴν καθολικουμένην ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ἐπισήμου δελτίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Θεοδοσίου Σπεράντσα.

Ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιος, εἰς σχετικὴν ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν κ. Θεοδόσιον Σπεράντσα, γράφει μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Τὸ ἀνάγνωσμα ψυχοφελέστατον καὶ ἡ ἀπόδοσίς του εἰς τὴν δημοτικὴν θαυμασιά. Σὰς θαυμάζομεν διότι εἰς τὰς τόσας ἄλλας

τὸν Πέτρο. Ὁ Πέτρος, παρασυρόμενος ἀπὸ τὴν ἀγάπη του πρὸς τὸν Κύριο, ὑπερτιμῶντας δὲ τὶς ψυχικὲς του δυνάμεις μὲ ἀντίστοιχη ὑποτίμησι τῶν συμμαθητῶν του, τὸν διαβεβαίωσε: «Εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ δὲ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι...» (Ματθ. κστ', 33-35 καὶ παράλληλα χωρία, ὅπου βλέπουμε ὅτι στὸ ἴδιο ὄλισθημα ὑπέπεσαν ὕστερα κι' οἱ ἄλλοι μαθηταί: «Ὁμοίως δὲ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον»). Ἀπὸ τὴν ἱστορία ἐξ ἄλλου τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ἀνάλογο παράδειγμα προσφέρει ἡ διήγησις γιὰ τὸ μαρτύριο τοῦ Ἀγίου Πολυκάρπου, ἐπισκόπου Σμύρνης, στὸ πρόσωπο ἑνὸς θερμῶταυ χριστιανοῦ ἀπὸ τῆ Φρυγία, ὀνόματι Κοίντου. Ὁ Κόιντος, βασισμένος στὶς δικὲς του ψυχικὲς δυνάμεις, ἀδιαφόρησε γιὰ τὴ σύστασι νὰ κρύβεται κατὰ τὸν τότε διωγμό, παρουσιάσθηκε στὶς ρωμαϊκὲς ἀρχὲς ὁμολογῶντας τὸν Χριστὸ καὶ κατόπιν, ὅταν μπῆκε στὸ στάδιο κι' εἶδε τὰ θηρία, ποῦ ἐπρόκειτο νὰ τὸν κατασπαράξουν, δειλίασε.

Δ'. Αὐτοσεβασμὸς εἶναι ἡ συναίσθησις τοῦ πιστοῦ ὅτι κτίσθηκε κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ κι' ὅτι, ἐπομένως, εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη μέσα στὸν ὁρατὸ κόσμον ἀξία. Ὁ αὐτοσεβασμὸς δὲν ἔχει καμμιά σχέσι μὲ τὸν ἐγωϊσμὸ καὶ τὴν ὑπερηφάνεια. Στηρίζεται στὴ συνείδησι ὅτι ὁ Διάβολος, μὲ τὴν ἁμαρτία, προσπαθεῖ κατὰ τρόπον ποικίλους, νὰ καταστρέψῃ αὐτὴ τὴν ἀξία, ὀδηγῶντας τὴ στὴν αἰωνία ἀπώλεια. Γι' αὐτὸ, πρακτικὰ, ὁ αὐτοσεβασμὸς ἔγκειται ἀφ' ἑνὸς στὴν προφύλαξι αὐτῆς τῆς ἀξίας ἀπὸ κάθε ἐπήρεια καὶ διεϊσδυσι τῆς ἁμαρτίας κι' ἀφ' ἑτέρου, μὲ τὴ συνεργία τῆς θείας χάριτος καὶ τῆς ἀνθρώπινης βουλήσεως, στὴν ἀποκάθαρσι κι ἀποκατάστασι τοῦ «κατ' εἰκόνα» στὸ ἀρχαῖο, ἦτοι τὸ προπρωτικὸ κάλλος.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ἀσχολίας ὑμῶν εὐρίσκετε καιρὸν νὰ καταγίνεσθε καὶ μὲ ἐποικοδομητικὰ γραψίματα. Συγχαίροντες εὐχόμεθα συνέχισιν τῆς ὠραιοτάτης ὑμῶν προσπαθείας».

Ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Θήρας κ. Γ α β ρ ι ἡ λ γράφει μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς:

«Πιστεύω ὅτι ἡ δημοσίευσίς τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ ΚΥΡΙΟΥ καὶ θὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς πιστοὺς πνευματικὴν τροφήν ἀρίστης ποιότητος.

Εὐχόμαι εὐλικρινῶς, ὅπως ὁ Πανάγαθος Κύριος σᾶς διακρατῇ ἐν ὑγείᾳ καὶ ἀκμῇ, ἵνα ἴδωμεν ἐν καιρῷ καὶ ἄλλους καρποὺς τῆς φιλοπόνου καὶ φιλομούσου δραστηριότητός σας».

Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Παναγιώτης Μπρατσιώτης θεωρεῖ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Θεοδοσίου Σπυρίδου ἀπόδοσιν εἰς τὴν νεοελληνικὴν τῆς «Ἀδολεσχίας Φιλοθέου» τοῦ σοφοῦ διδασκάλου τοῦ γένους Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως ὡς «νέον δεῖγμα τῆς ἀφοσιώσεώς του εἰς τὴν ἑλληνοχριστιανικὴν παράδοσιν», ὑπογραμμίζων ἐν συνεχείᾳ τὰ ἐξῆς:

«Πολύτιμος εἶναι καὶ ἡ νέα προσφορά σας πρὸς τὴν νέα ἰδίως γενεάν, ἡ ὁποία τόσῃ ἀνάγκην ἔχει ἀναζωογονήσεως διὰ τῆς αὐτῆς πνευματικῆς τροφῆς, ἐνὸς κεκρυμμένου θησαυροῦ πολυτίμου. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀληθμονήτου φίλου μου καὶ θείου σας Πολυκάρπου, ἡ ἀγνή καὶ ἄδολος, πόσον θὰ ἀγάλλεται παρακολουθοῦσα τὴν ἱεραποστολικὴν δρᾶσίν σας».

Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεράσιμος Κοινιδάρης τονίζει μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς:

«Εἶχον τὴν εὐκαιρίαν αὐτὰς τὰς ἡμέρας νὰ ἴδω ἀρκετὰς σελίδας τοῦ σοφοῦ συγγράμματος τοῦ ἐξόχου καθολικοῦ πνεύματος τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως, τὸ ὁποῖον εἶχατε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ στείλετε. Σᾶς συγχαίρω διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἔργου πού ἤμπορεῖ νὰ φανῇ χρήσιμον γενικώτερον ὑπὸ τὴν ἀπλῆν καὶ προσεκτικὴν μορφήν πού τοῦ ἐδώσατε».

Ὁ τῶς πρεσβευτῆς καὶ ἐξαίρετος λόγιος κ. Ἀλέξης Κύρου γράφει μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς:

«Σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὰ ὀλόψυχα συγχαρητήριά μου διὰ τὴν λαμπρὰν ιδέαν καὶ τὴν ἐξ Ἰσου λαμπρὰν πραγματοποίησίν της, ὅπως διαδοθῇ τὸ ἀριστούργημα αὐτὸ ἐνὸς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων Διδασκάλων τοῦ Γένους. Εἴσθε, πράγματι, ἄξιος πολλῶν ἐπαίνων καὶ εὐχαριστιῶν».

Ὁ ἐκ τῶν ἀνωτέρων στελεχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς κ. Κωνσταντῖνος Κοντοδημόπουλος γράφει μεταξύ ἄλλων τὰ ἐξῆς:

«Ἡ ἐργασία αὕτη ἀποδεικνύει τὸ μέγιστον ὕμῶν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν παρουσίαν εἰς τὸ ἑλληνικὸν χριστιανικὸν κοινὸν ἔργων ὠφελίμων Ἀνδρῶν ἐπιφανῶν, ἐμπορουμένων ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ ἰδεώδη καὶ ἐχόντων βαθεῖαν καὶ ἀκλόνητον πίστιν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Θεῖαν Ἀποκάλυψιν.

Μελετῶ μὲ συγκίνησιν τὰς σκέψεις τοῦ ὑπερόχου Ἀνδρὸς καὶ αἰσθάνομαι εὐγνωμοσύνην μεγάλην πρὸς ὑμᾶς διότι προσεφέρατε εἰς τὴν ἑλληνικὴν διάνοσιν καὶ τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν ἓν ἀριστοῦργημα τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς γραμματολογίας».

Τὸ δεκαπενθήμερον ἐκκλησιαστικὸν περιοδικὸν («Ἐνορία») ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ φύλλον τοῦ τῆς 1 Ἰουνίου 1963 τὸ ἐξῆς σημείωμα:

«Ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως ἐπιτυχῆ πρωτοβουλίαν τοῦ ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ κ. Θ. Σπεράντσα Περιοδικοῦ («Ἐκκλησία»), ἡ ἔκδοσις καὶ δωρεὰν προσφορὰ Πατερικῶν ἔργων εἰς νεοελληνικὴν ἀπόδοσιν, εἰς τοὺς Αἰῶδες. Ἐφημερίους μας. Οἱ ἀνεκμετάλλευτοι καὶ ἄγνωστοι ἐν πολλοῖς θησαυροὶ τῆς Πατερικῆς σοφίας, πρέπει νὰ τεθοῦν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ λαοῦ μας, διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ θεμελίωσις ἐνὸς καλλιτέρου ἐκκλησιαστικοῦ μέλλοντος.

Ἐπιτυχῆς ἀκόμη ἡ ἐκλογή τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου διδασκάλου τοῦ γένους Εὐγενίου Βουλγάρεως, τῆς καταπληκτικῆς αὐτῆς φυσιογνωμίας τοῦ ὑποδοῦλου ἑλληνισμοῦ, πού δικαίως ἐπαινομάσθη ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του πανεπιστημίων. Ἡ «Φιλότητος Ἀδολεσχία» εἶναι ἔργον μεγάλης πνοῆς. Διάχυτη εἶναι στίς σελίδες τῆς, τοῦ συγγραφέως τῆς ἡ μεγάλη σοφία καὶ ὁ γνήσιος θρησκευτικὸς παλμὸς πού ἐδίνει τὴν ψυχὴν του. Εἶναι ἔργο πού προξενεῖ στίς ψυχὰς ἀναμφισβήτητη ὠφέλεια καὶ κινεῖ σὲ ἀποφάσεις εὐεργετικὰς γιὰ τὸ αἰώνιον μέλλον. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἡ «Φιλότητος Ἀδολεσχία» ξεπέρασε τὰ ὅρια τοῦ χρόνου. Δὲν ἦταν ἓνα βιβλίον καλὸ καὶ ὠφέλιμον γιὰ τὴν ἐποχὴν του μόνο, ἀλλὰ ἓνα βιβλίον ὠφέλιμον καὶ χρήσιμον γιὰ κάθε ἐποχὴν.

Ἐπιτυχῆς ἐπίσης χωρὶς ἀμφιβολία εἶναι ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Θεοδ. Σπεράντσα πού μὲ τὴ ζωντανήν του δημοτικὴν γλῶσσαν πετυχαίνει νὰ κἀνῃ προσιτοῦς εἰς πάντας τοὺς Πατερικοὺς Θησαυροὺς.

Ἐκφράζομεν τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἴδωμεν καὶ ἄλλων κλασσικῶν Πατερικῶν ἔργων τὴν μετάφρασιν ἀπὸ τὸν δόκιμον τοῦ κ. Θ. Σπεράντσα κάλαμον».

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ἐπειδὴ πολλάκις παραπονοῦνται πρὸς ἡμᾶς ἐφημέριοι τῆς ὑπαίθρου ὅτι δὲν ἔλαβον μέχρι σήμερον τὰς ἐκδόσεις τῆς «Ἐκκλησίας», ἤτοι 1) Οἱ περὶ Ἱερωσύνης λόγοι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, 2) Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Λειμῶνα» τοῦ Ἰωάννου Μόσχου καὶ 3) «Εὐεργετινὸς» ἢ «Συναγωγὴ ἡθικῶν διδασκαλιῶν», αἵτινες ἀποστέλλονται πρὸς δωρεὰν διανομὴν εἰς ἅπαντας τοὺς ἐφημερίους πρὸς ἐμπλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης των, παρακαλοῦνται οἱ αἰδ. ἐφημέριοι ὅπως ἀπευθύνωνται εἰς τὰς οἰκείας Ἱ. Μητροπόλεις, πρὸς ἃς ἔχουν ἀποσταλῆ.

Ἦδη ἐκυκλοφόρησεν ὁ τέταρτος κατὰ σειρὰν τόμος τῶν ἐκδόσεων τῆς «Ἐκκλησίας», ἢ «Φιλόθεος Ἀδολεσχία» τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως, καὶ ἀπεστάλη πρὸς δωρεὰν διανομὴν εἰς τοὺς αἰδ. ἱερεῖς τῶν κάτωθι Ἱ. Μητροπόλεων: 1) Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, 2) Ἀλεξανδρουπόλεως, 3) Ἀργολίδος, 4) Ἄρτης, 5) Βερροίας καὶ Ναούσης, 6) Γόρτυνος καὶ Μεγαλόπολεως, 7) Γρεβενῶν, 8) Γυθείου καὶ Οἰτύλου, 9) Δράμας, 10) Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος, 11) Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης, 12) Ἐδέσσης καὶ Πέλλης, 13) Ἐλασσόνος, 14) Ἐλευθερουπόλεως, 15) Ζακύνθου, 16) Ἡλείας, 17) Θήρας καὶ 18) Κορινθίας. Εἰδοποιοῦνται οἱ αἰδ. ἐφημέριοι ὅπως τὸν παραλάβουν ἀπὸ τὰ Μητροπολιτικὰ Γραφεῖα. Προσεχῶς θὰ ἀποσταλῆ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Ἱ. Μητροπόλεις.

Ἐκ τοῦ «Ἐφημερίου»

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἀπό τινων ἡμερῶν ἀνέλαβε καθήκοντα Διευθύνοντος Συμβούλου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ὁ κ. Πέτρος Στεριάτης. Ὁ νέος Διευθύνων Σύμβουλος τυγχάνει τακτικός καθηγητὴς τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἀσφαλιστικῶν Μαθηματικῶν ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ Σχολῇ Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν. Ἐγενήθη εἰς Ζάκυνθον τὸ 1914. Ἐσπούδασε Μαθηματικά εἰς τὴν Φυσικομαθηματικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί, ἐν συνεχείᾳ τυχῶν, κατόπιν διαγωνισμοῦ, κρατικῆς ὑποτροφίας, ἐσπούδασε Στατιστικὴν καὶ Ἀσφαλιστικά Μαθηματικά εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ρώμης. Διετέλεσε βοηθὸς ἐν τῇ Φυσικομαθηματικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἐντεταλμένος Ὑφηγητὴς ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ Σχολῇ Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν. Τὸ ἔτος 1961 ἐξελέγη τακτικός καθηγητὴς καὶ κατέλαβε τὴν ἔδραν τὴν ὁποίαν ἐπὶ μίαν τεσσαρακονταετίαν κατεῖχεν ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς Κεραμείδης.

Εἶναι μέλος διαφόρων Ἑλληνικῶν καὶ ξένων ἐπιστημονικῶν ἑταιρειῶν καὶ συνεργάτης εἰς διάφορα ἐπιστημονικά περιοδικὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Διετέλεσε πρόεδρος καὶ μέλος διοικητικῶν συμβουλίων διαφόρων ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν. Εἶναι Γενικός Γραμματεὺς τῆς Στατιστικῆς Ἐταιρείας, ὡς καὶ μέλος τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ διεθνοῦς περιοδικοῦ «Metron» τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται ἀπὸ πεντηκονταετίας εἰς Ρώμην καὶ θεωρεῖται ὡς τὸ σημαντικώτερον στατιστικὸν περιοδικὸν ἐν Εὐρώπῃ.

Ἐδημοσίευσε: Γενικά Μαθηματικά διὰ τοὺς σπουδάζοντας οἰκονομικὰς ἐπιστήμας, Οἰκονομικά Μαθηματικά καὶ σειρὰν ἐπιστημονικῶν πρωτοτύπων ἐργασιῶν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Μαθηματικῶν, τοῦ Λογισμοῦ τῶν Πιθανοτήτων, τῶν Ἀσφαλίσεων. Ἐπίσης ἐδημοσίευσε Γραμμικὸν Προγραμματισμὸν, Ἐξισώσεις διαφορῶν, τὸ Σύστημα Leontief κ.λ.π.

Ὁ νέος Διευθύνων Σύμβουλος διαθέτει μεγίστην πείραν ἐπὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν ζητημάτων, διευθύνας λίαν ἐπιτυχῶς πλείστους ὅσους Ἀσφαλιστικούς Ὄργανισμούς. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν βαθεῖαν ἐπιστημονικὴν του κατάρτισιν καὶ τὴν διακρίνουσάν τοῦτον διοικητικὴν ἱκανότητα προοιωνίζουσι σπουδαίαν τὴν συμβολὴν τοῦ κ. Καθηγητοῦ εἰς τὴν ἐπὶ τὰ βελτίω ἐξέλιξιν τοῦ βασικοῦ τούτου διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος Ὄργανισμοῦ.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι. - Τηλ. 227.689.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

== ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ==

Αἰδεσ. Παπαῖωάννου Ἀθαν., Καρνά Βοιωτίας. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο. Εὐχαριστοῦμεν. Αἰδεσ. Παναγόπουλον Παναγ. Ν. Δημητριάδ Βόλου. Διεκότη ἢ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου κατόπιν ἐπιστροφῆς τῶν τευχῶν Ἰουνίου 1962. Ἐνεγράφητε ἐκ νέου καὶ ἀποστέλλομεν ἀπὸ 1-1-63 ἅπαντα τὰ τεύχη. Αἰδεσ. Τσιλιώνην Γεώργιον, Βελεστίνον Βόλου. Διεκότη ἢ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου κατόπιν ἐπιστροφῆς τῶν τευχῶν Νοεμβρίου 1962. Ἐνεγράφητε ἤδη ἐκ νέου καὶ ἀποστέλλομεν ἅπαντα τὰ ἀπὸ 1-1-63 τεύχη. Αἰδεσ. Παπανικολάου Γεώργιον, Γερακαριῶ Κιλκίς. Σᾶς ἀποστέλλομεν τὰ ζητηθέντα τεύχη. — Κυρίαν Αἰκατερίνην Ψαθοπούλου, Ἀμφιάλην. Ἐγένετο ἢ διόρθωσις εἰς τὴν διευθυνσί σας. Εὐχαριστοῦμεν. — Αἰδεσιμ. Λαπατᾶν Κων/νον, Δενδροχώριον Ἱεροπηγῆς Καστορίας. Σᾶς ἀποστέλλομεν ἅπαντα τὰ ζητηθέντα τεύχη. — Ἱεροδιάκονον Σπ. Τσίγκρηνην, Θεσσαλονικην. Ἐγένετο ἢ διόρθωσις τῆς διευθύνσεώς σας. — Πανος. Ἱερομ. Μαυροῦδῆν Ἀθανάσιον, Ζουρίχτι Βόλου. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας ἐπληροφόρηθημεν τὴν νέαν σας ἐνορίαν καὶ σᾶς ἐνεγράψαμεν, ἀποστέλλομεν τὰ ἀπὸ 1-1-63 τεύχη. — Αἰδεσ. Γαλέαν Ἰωάννην, Θεοδόσια Ξυλοπόλεως. Ἀποστέλλομεν εὐχαρίστως τὰ τεύχη τοῦ «Ἐφημερίου», τὰ ὁποῖα ἐζητήσατε διὰ τῆς πιστολῆς σας, διὰ τὰ ὁποῖα οὐδὲν ὀφείλετε. Εὐχαριστοῦμεν.

== ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ==

Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου. — Πρωτος. Χρυσσοστόμου Γιαλούρη, Ἀνατομία τῆς ἐποχῆς. Ἀποστασίας ἐπίχειρα. — Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Ἀθ. Καλύβα, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Στάχυα ἀπὸ τὸν ἀγρόν Του. Ἡ ἀνοδικὴ πορεία. — Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ «Ἅγιοι Τόποι. — Ἀμμωνᾶ, Τὸ ναῖδριον τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου. — «Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» Μέρος Τρίτον. Ψυχοφελεῖς ἐπιστασίαι ἐκ τοῦ Λευῆτικοῦ ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρους. (Ἀπόδοσις Θεοδόση Σπεράντσα). — Βασ. Ἡλιάδη, Ὅπου ἀκούεται ὁ φωνὴ τοῦ Θεοῦ. Ἡ φυγὴ ἀπὸ τὰ κέντρα τῆς παραμονῆς ἀποκαλύπτει τὴν ἔκτασι τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς πίστεως. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Ἐυεργετινὸν» ἢ «Συναγωγὴ ἠθικῶν διδασκαλιῶν». Ἀπόδοσις Ἀνθίμου Θεολογίτη. — Βασ. Μουστάκη, Ζητήματα Χριστιανικῆς Ἠθικῆς. Ἐκεῖ ποῦ ὁ ἑαυτὸς μας ἔχει τὸν λόγο. — Κρίσεις περὶ τοῦ βιβλίου «Ἀδολεσχία Φιλόθεος». — Ἀνακοίνωσις. — Εἰδήσεις. — Ἀλληλογραφία.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰαοῦ 1. Ἀθῆναι.